

Styringsgruppa - møte nr. 2-2018

Dato: 15.11.2018

Møtested: Møterom 1, Nes kulturhus, Skolegata 10, 2150 Årnes

Møte innkalt av/ referent: Kristian Moseby

**Deltok i møte (D),
Forfall (F)**

Innkalt (obligatoriske):		
	John Harry Skoglund - Fet kommune	F
	Willy Kviltun - Ullensaker kommune	D
	Anette C. Elseth - Sørums kommun	D
	Grete Sjøli - Nes kommune	D
	Hans Kristian Solberg - Enebakk kommune (vara for Øystein Slette)	D
	Tor Melvold - Trøgstad kommune	D
	Øivind Sand - Rælingen kommune	F
	Kari Engmark - Fylkesmannen i Oslo og Akershus (Vara for Trond Løfsgaard)	D
	Eirik Bøe - Akershus fylkeskommune	F
	Kristian Moseby - Vannområde Øyeren	D

Innvitert (valgfrie):	Trond Syversen - Aurskog-Høland kommune	F
	John Erik Vika - Eidsvoll kommune	F
	Anne Borger Mysen - Eidsberg kommune	F
	Petter Schou - Spydeberg kommune	F
	Knut Kvithammer - Sør-Odal kommune	F
	Lise Selnes - Nord-Odal kommune	F
	Håvard Hornnæs - Fylkesmannen i Østfold	F
	Ragnhild Narum - Fylkesmannen i Hedmark	F

Ekstraordinære deltakere:	Anja Winger - Akershus fylkeskommune	D
	Knut Båstad - Trøgstad kommune	D
	Tore Hauger - Enebakk kommune	D
	Lars Uglem - Fet kommune	D
	Mona Helene Balterud - Sørums kommun	D
	Jon Sverre Bråthen - Nes kommune	D
	Eivind Glemmestad - Rælingen kommune	D
	Rune Hallingstad - Ullensaker kommune	D

Møteagenda

Saksnr	Sak
16/18	Velkommen, godkjenning av dagsorden
17/18	Arbeidsplan vannområde Øyeren 2019

18/18	Økonomi - regnskap og budsjett 2019
19/18	Rullering regionalt miljøprogram Oslo og Viken 2019-2022
20/18	Revisjon av mandat vannområde Øyeren
21/18	Orienteringssaker
22/18	Neste møte
23/18	Eventuelt

Vedlegg

V1	Arbeidsplan vannområde Øyeren 2019
V2	Foreløpig regnskap 2018 og forslag til budsjett vannområde Øyeren 2019
V3	Kunngjøring av høring regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022
V4	Høringsdokument regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022
V5	Høringssvar daglig leder vannområde Øyeren til regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022
V6	Sammenstilling høringssvar RMP kommunene vannområde Øyeren
V7	Kommunevise kart status for tiltak og målretting av tiltak
V8	Mandat vannområde Øyeren 13.06.2012
V9	Notat Akershus fylkeskommune - roller og oppgaver i vannforskriftsarbeidet
V10	Brev KLD om det videre vannforvaltningsarbeidet
V11	Brev KLD om ny inndeling i vannregioner og utpeking av vannregionmyndigheter
V12	Politisk behandling av sak om status for arbeidet med vannforvaltningen 2017

16/18 - Velkommen, godkjenning av dagsorden

Ansvar
/frist

Innstilling:

1. Dagsorden godkjennes

Behandling:

Grete Sjøli ønsket velkommen. Det ble tatt en presentasjonsrunde. Det var ingen innspill til dagsorden.

Vedtak:

1. Dagsorden godkjennes

17/18 - Arbeidsplan vannområde Øyeren 2019

Ansvar
/frist

Innstilling:

1. Arbeidsplan for vannområde Øyeren 2018 godkjennes og justeres av daglig leder ved behov

Behandling:

Grete Sjøli fremmet forslag om det kunne være fordelaktig med fire istedenfor to møter i styringsgruppa per år. Det ble enighet om å sette to ekstra tentative møtedatoer for styringsgruppa.

Tor Melvold fremmet forslag om at det bør startes en prosess med involvering av aktuelle beslutningspersoner i kommunene som skal slås sammen.

Det ble formulert to nye vedtakspunkter; 2 og 3 som ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Arbeidsplan for vannområde Øyeren 2019 godkjennes og justeres av daglig leder ved behov.
2. Det settes av to ekstra tentative møtedatoer for styringsgruppa
3. Det avholdes møter med de nye sammenslåtte kommunene som vil bli deltakere i vannområdet

18/18 - Økonomi - regnskap og budsjett 2019

**Ansvar
/frist**

Innstilling:

1. Foreløpig regnskap for 2018 tas til orientering.
2. Budsjett for vannområde Øyeren 2019 godkjennes.
3. Det faktureres halv medlemskontingent for vannområdet 2019.
4. Refusjon for overvåkningskostnader 2018 justeres for tilskudd fra Fylkesmannen og faktureres kommunene.
5. Vannområdets prosjektgruppe, i samarbeid med daglig leder, gis mandat til å gjøre mindre omprioriteringer av budsjettmidlene. Daglig leder avklarer ved behov mindre budsjettjusteringer med styringsgruppeleder.

Behandling:

Det var ingen spørsmål eller bemerkninger til regnskap eller budsjett. Alle vedtakspunktene enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Foreløpig regnskap for 2018 tas til orientering.
2. Budsjett for vannområde Øyeren 2019 godkjennes.
3. Det faktureres halv medlemskontingent for vannområdet 2019.
4. Refusjon for overvåkningskostnader 2018 justeres for tilskudd fra Fylkesmannen og faktureres kommunene.
5. Vannområdets prosjektgruppe, i samarbeid med daglig leder, gis mandat til å gjøre mindre omprioriteringer av budsjettmidlene. Daglig leder avklarer ved behov mindre budsjettjusteringer med styringsgruppeleder.

19/18 - Rullering regionalt miljøprogram Oslo og Viken 2019-2022

**Ansvar
/frist**

Innstilling:

1. Ved fremtidig saksbehandling av vannmiljørelevante saker skal kommunene sørge for at relevant kunnskapsgrunnlag fra vannområdene legges til grunn i saksutredningene (jf. plan og bygningsloven § 8-2). "
2. Det forfattes ett brev underskrevet styringsgruppa vannområde Øyeren der Fylkesmannen anmodes om en ny gjennomgang og rullering av miljøkrav i regionalt miljøprogram i 2019 og at kommunene og vannområdene involveres i denne prosessen. I brevet presiseres Fylkesmannens og overordnede myndigheters ansvar for at regional plan for vannforvaltning (jf. § 8-2) skal legges til grunn for rulleringen av regionalt miljøprogram.
3. Fylkeskommunen som prosessansvarlig for vannforvaltningsarbeidet anmodes om å løfte problemstillingen til høyere myndighetsnivå.
4. Med utgangspunkt i overnevnte vedtakspunkter er det behov for presiseringer av roller og ansvar i vannområde Øyerens mandatdokument.

Behandling: Innstilling nr 1 ble opprettholdt, tre stemmer mot; Sørumsdal, Ullensaker, Enebakk og fire stemmer for; Trøgstad, Fet (forhåndstilslutning per e-post) og Nes (leder har dobbeltstemme). Det ble enstemmig vedtatt å ta ut hele vedtakspunkt 2 grunnet at Fylkesmannens representant annonserte at miljøkravene og virkeområdene for miljøkravene skal sendes på en ny høring. Det ble enstemmig vedtatt å ta ut hele punkt 3 og foreslå det under innstilling i sak 20/18. Willy Kviltun foreslo et alternativ til justert vedtakspunkt 4. Denne ble enstemmig vedtatt.	
Vedtak: <i>1. Ved fremtidig saksbehandling av vannmiljørelevante saker skal kommunene sørge for at relevant kunnskapsgrunnlag fra vannområdene legges til grunn i saksutredningene (jf. plan og bygningsloven § 8-2).</i> <i>4. Det er behov for presiseringer av roller og ansvar i vannområde Øyerens mandatdokument.</i>	
20/18 - Revisjon av mandat vannområde Øyeren	Ansvar /frist
Innstilling: <i>1. Vannområde Øyerens mandatdokument (organisering, oppgaver og ansvarsfordeling versjon 13.6.2012) revideres og notat "Oppgaver og roller i vannforskriftsarbeidet" brukes som utgangspunkt for revisjonen. Daglig leder utarbeider i samarbeid med, fylkeskommunen og prosjektgruppa ett utkast som forankres vannområdet.</i> <i>2. I nytt mandat skal følgende tydeliggjøres; roller og ansvarsfordeling, samarbeid om saksbehandling i vannrelevante saker, forankring av kunnskap og tiltaksbehov i kommunene.</i> <i>3. Rådmenn eventuelt relevante kommunalsjefer innlemmes i organiseringen, med deltakelse minimum én gang per år.</i> <i>4. I revisjonsprosessen vil endringer som følge av kommune- og regionreform innarbeides i mandatdokumentet.</i>	
Det ble diskutert hvordan revisjonsprosessen bør legges opp og hva det i mandatet er behov for å presisere. Willy Kviltun foreslo å ta inn "Det vurderes hvorvidt og hvordan" i vedtakspunkt nr 3. Det ble foreslått ta inn Punkt 4 fra innstillingen i sak 19/18 som ett nytt punkt 5. Eksisterende vedtakspunkter og de justerte vedtakspunktene ble enstemmig vedtatt.	
Vedtak: <i>1. Vannområde Øyerens mandatdokument (organisering, oppgaver og ansvarsfordeling versjon 13.6.2012) revideres og notat "Oppgaver og roller i vannforskriftsarbeidet" brukes som utgangspunkt for revisjonen. Daglig leder utarbeider i samarbeid med, fylkeskommunen og prosjektgruppa ett utkast som forankres i vannområdet.</i> <i>2. I nytt mandat skal følgende tydeliggjøres; roller og ansvarsfordeling, samarbeid om saksbehandling i vannrelevante saker, forankring av kunnskap og tiltaksbehov i kommunene.</i>	

3. Det vurderes hvorvidt og hvordan rådmenn og eventuelt relevante kommunalsjefer innlemmes i organiseringen, med deltakelse minimum én gang per år.

4. I revisjonsprosessen vil endringer som følge av kommune- og regionreform innarbeides i mandatdokumentet.

5. Fylkeskommunen som prosessansvarlig for vannforvaltningsarbeidet anmodes om å løfte problemstillingen til regionnivå.

21/18 - Orienteringssaker

**Ansvar
/frist**

1. Høring vannforskriften og fremtidig organisering

Innstilling:

Sak 21/18-1 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

Sak 21/18-1 tas til orientering*

*Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018

2. Oppdatert kunnskapsgrunnlag og tiltaksstatus i vann-nett

Innstilling:

Sak 21/18-2 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

Sak 21/18-2 tas til orientering*

*Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018

3. Status for politisk behandling av saker vannområdearbeidet..

Innstilling:

Sak 21/18-3 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

Sak 21/18-3 tas til orientering*

*Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018

4. Statusmøter med kommunene i vannområde Øyeren

Innstilling:

Sak 21/18-4 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

*Sak 21/18-4 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

5. Fellesmøte for avløpsgruppene i fire vannområder

Innstilling:

Sak 21/18-5 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

*Sak 21/18-5 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

6. Kommende høring vannregion Glomma

Innstilling:

Sak 21/18-6 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

*Sak 21/18-6 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

7. Nøkkeltall fra vannområde Øyeren til prosjekt i regi av Miljødirektoratet

Innstilling:

Sak 21/18-7 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet

Vedtak:

*Sak 21/18-7 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

8. Oppdatering av vannområdets nettsider

Innstilling:

Sak 21/18-8 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

*Sak 21/18-8 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

9. Nytt anbud overvåkning vannområde Øyeren 2019 og videre

Innstilling:

Sak 21/18-9 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

*Sak 21/18-9 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

10. Status for prosjekt tiltak vannområde Øyeren

Innstilling:

Sak 21/18-10 tas til orientering.

Behandling:

Det ble ikke tid til å behandle saken i møtet.

Vedtak:

*Sak 21/18-10 tas til orientering**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

22/18 - Neste møte

**Ansvar
/frist**

Innstilling:

1. Neste møte i styringsgruppa avholdes 3.4.2019. Daglig leder innkaller til møtet.

Behandling:

Saken ble vedtatt uten behandling i møtet.

Vedtak:

*1. Neste møte i styringsgruppa avholdes 3.4.2019. Daglig leder innkaller til møtet**

**Jamfør avklaring per e-post sendt til styringsgruppa 21.11.2018*

23/18 - Eventuelt	Ansvar /frist
Innstilling: 1.	
Behandling: Det ble ikke behandlet noen saker under eventuelt.	

Styringsgruppa - møte nr. 2-2016

Dato: 15.11.2018

Møtested: Møterom 1, Nes kulturhus, Skolegata 10, 2150 Årnes

Møte innkalt av/ referent: Kristian Moseby

**Deltok i møte (D),
Forfall (F)**

Innkalt (obligatoriske):

John Harry Skoglund - Fet kommune
Willy Kviltun - Ullensaker kommune
Anette C. Elseth - Sørum kommune
Grete Sjøli - Nes kommune
Hans Kristian Solberg - Enebakk kommune (vara for Øystein Slette)
Tor Melvold - Trøgstad kommune
Øivind Sand - Rælingen kommune
Trond Løfsgaard - Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Eirik Bøe - Akershus fylkeskommune
Kristian Moseby - Vannområde Øyeren

Innvitert (valgfrie):

Trond Syversen - Aurskog-Høland kommune
John Erik Vika - Eidsvoll kommune
Anne Borger Mysen - Eidsberg kommune
Petter Schou - Spydeberg kommune
Knut Kvithammer - Sør-Odal kommune
Lise Selnes - Nord-Odal kommune
Håvard Hornnæs - Fylkesmannen i Østfold
Ragnhild Narum - Fylkesmannen i Hedmark

Ekstra-ordinære deltakere:

Anja Winger - Akershus fylkeskommune
Knut Båstad - Trøgstad kommune
Tore Hauger - Enebakk kommune
Lars Uglem - Fet kommune
Mona Helene Balterud - Sørum kommune
Jon Sverre Bråthen - Nes kommune
Eivind Glemmestad - Rælingen kommune
Rune Hallingstad - Ullensaker kommune
Kjersti Enger Dybendahl - Ullensaker kommune

Møteagenda

Saksnr	Sak
16/18	Velkommen, godkjenning av dagsorden
17/18	Arbeidsplan vannområde Øyeren 2019
18/18	Økonomi - regnskap og budsjett 2019

19/18	Rullering regionalt miljøprogram Oslo og Viken 2019-2022
20/18	Revisjon av mandat vannområde Øyeren
21/18	Orienteringssaker
22/18	Neste møte
23/18	Eventuelt
Vedlegg	
V1	Arbeidsplan vannområde Øyeren 2019
V2	Foreløpig regnskap 2018 og forslag til budsjett vannområde Øyeren 2019
V3	Kunngjøring av høring regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022
V4	Høringsdokument regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022
V5	Høringssvar daglig leder vannområde Øyeren til regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022
V6	Sammenstilling høringssvar RMP kommunene vannområde Øyeren
V7	Kommunevise kart status for tiltak og målretting av tiltak
V8	Mandat vannområde Øyeren 13.06.2012
V9	Notat Akershus fylkeskommune - roller og oppgaver i vannforskriftsarbeidet
V10	Brev KLD om det videre vannforvaltningsarbeidet
V11	Brev KLD om ny inndeling i vannregioner og utpeking av vannregionmyndigheter
V12	Politisk behandling av sak om status for arbeidet med vannforvaltningen 2017
16/18 - Velkommen, godkjenning av dagsorden	
Ansvar / frist	
Innstilling:	
1. Dagsorden godkjennes	
Bakgrunn/vurdering:	
17/18 - Arbeidsplan vannområde Øyeren 2019	
Ansvar / frist	
Innstilling:	
1. Arbeidsplan for vannområde Øyeren 2018 godkjennes og justeres av daglig leder ved behov	
Bakgrunn/vurdering:	
Utkast til arbeidsplan for vannområde Øyeren (vedlegg 1) ble gjennomgått og godkjent i prosjektgruppemøte 17.10.2018. Arbeidsplanen inneholder møtedatoer for vannområdets grupper for året 2018 og delmål og relevante frister for allerede kjente arbeidsoppgaver. Det er i arbeidsplanen satt opp hvem som er hovedansvarlig og medvirkende på de ulike aktivitetene. Enkelte frister er foreløpig uavklart og vil bli innarbeidet i arbeidsplanen fortløpende. Arbeidsplanen viser også løpende oppgaver og delmål. Arbeidsplanen vil bli gjennomgått i møtet.	
18/18 - Økonomi - regnskap og budsjett 2019	
Ansvar / frist	

Innstilling:

1. Foreløpig regnskap for 2018 tas til orientering.
2. Budsjett for vannområde Øyeren 2019 godkjennes.
3. Det faktureres halv medlemskontingent for vannområdet 2019.
4. Refusjon for overvåkningskostnader 2018 justeres for tilskudd fra Fylkesmannen og faktureres kommunene.
5. Vannområdets prosjektgruppe, i samarbeid med daglig leder, gis mandat til å gjøre mindre omprioriteringer av budsjettmidlene. Daglig leder avklarer ved behov mindre budsjettjusteringer med styringsgruppeleder.

Bakgrunn/vurdering:

Foreløpig regnskap for vannområde Øyeren per 10.10.2018 (Vedlegg 2) ble gjennomgått og godkjent i prosjektgruppemøte 17.10.2018. Regnskapet påløper i henhold til det som er budsjettet, med ett noe mindreforbruk ca 100.000 på administrasjon. Det er estimert at vannområdet ved årsslutt vil ha omtrent en million kroner på fond, hvorav halvparten er planlagt brukt i 2019.

Forslag til budsjett for vannområde Øyeren 2019 versjon 1 (vedlegg 2) ble gjennomgått og godkjent av prosjektgruppa i møte 17.10.2018. I budsjett for 2019 er det lagt opp til administrasjonskostnader på samme nivå som tidligere. Det er budsjettet med ca 500 000 kr mindre til konsulentttjenester enn i 2018 da vannområdet i 2018 gjennomførte utvidede undersøkelser (biologisk prøvetaking i henhold til overvåkningsprogram). Det er budsjettet med antatte tilskudd fra fylkeskommunene og Fylkesmannen. Fra kommunene er det budsjettet med halv medlemskontingent, men kommunene fikk i e-post 24.9.2018 meddelt at medlemskontingenten for 2019 ville bli hel. Foreløpig regnskap 2018 og forslag til budsjett for vannområde Øyeren 2019 vil bli gjennomgått i møtet.

19/18 - Rullering regionalt miljøprogram Oslo og Viken 2019-2022

Ansvar / frist

Innstilling:

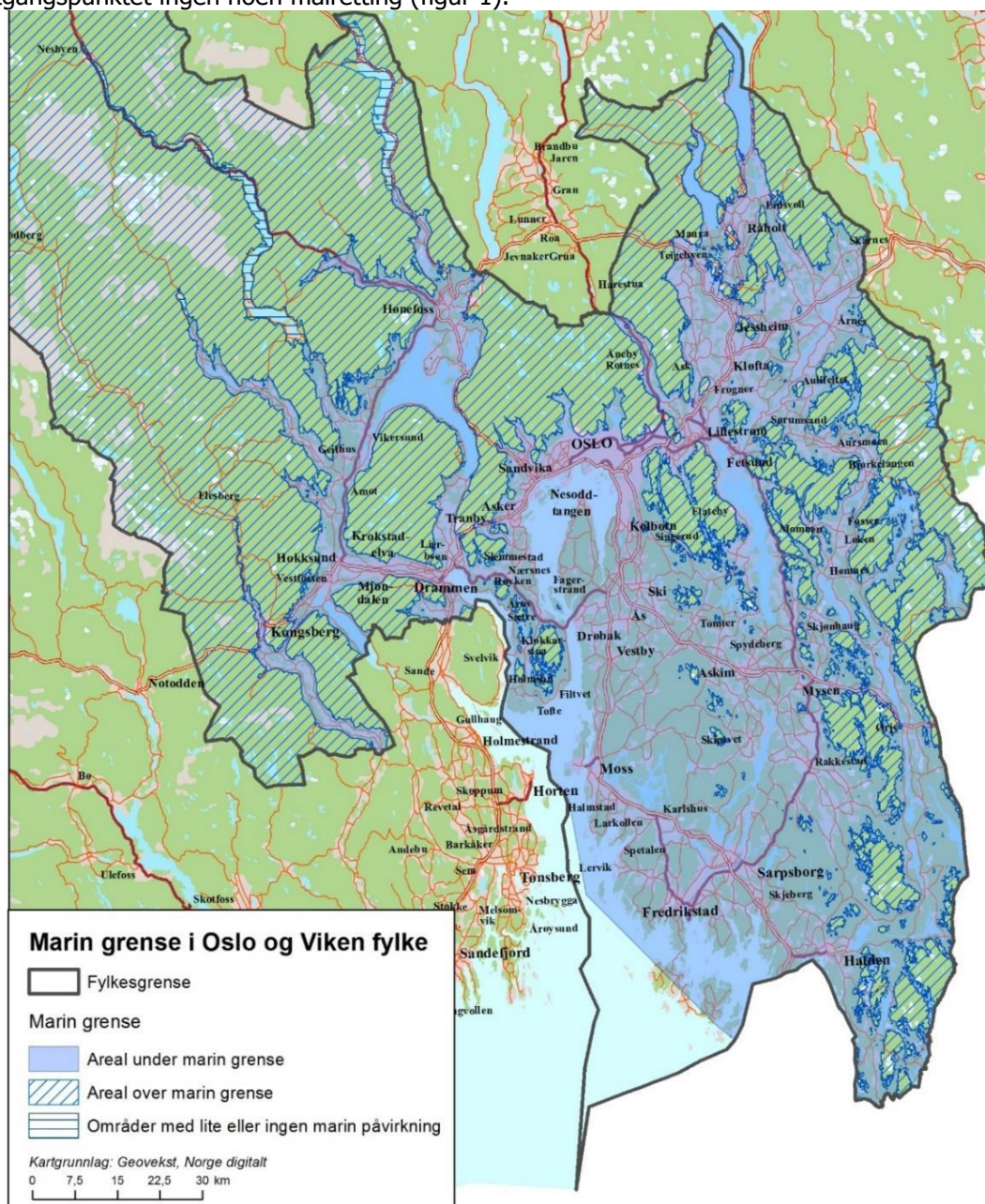
1. Ved fremtidig saksbehandling av vannmiljørelevante saker skal kommunene sørge for at relevant kunnskapsgrunnlag fra vannområdene legges til grunn i saksutredningene (jf. plan og bygningsloven § 8-2). "
2. Det forfattes ett brev underskrevet styringsgruppa vannområde Øyeren der Fylkesmannen anmodes om en ny gjennomgang og rullering av miljøkrav i regionalt miljøprogram i 2019 og at kommunene og vannområdene involveres i denne prosessen. I brevet presiseres Fylkesmannens og overordnede myndigheters ansvar for at regional plan for vannforvaltning (jf. § 8-2) skal legges til grunn for rulleringen av regionalt miljøprogram.
3. Fylkeskommunen som prosessansvarlig for vannforvaltningsarbeidet anmodes om å løfte problemstillingen til høyere myndighetsnivå.
4. Med utgangspunkt i overnevnte vedtakspunkter er det behov for presiseringer av roller og ansvar i vannområde Øyerens mandatdokument.

Bakgrunn/vurdering:

Fylkesmannen sendte 4.9.2018 på høring regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019-2022 (vedlegg 3 og 4). De regionale miljøprogrammene er fylkesvis og har som formål å *"bidra til å ivareta kulturlandskapet, biologisk mangfold, kulturmiljøer og -minner, tilgjengelighet i jordbrukslandskapet, samt redusere bruk av plantevernmidler og utslipp til luft og avrenning til vann fra jordbruket"* (sitat formålsparagrafen). Programmet rulleres i utgangspunktet hvert 4 år, men i forrige periode foretok man mindre revisjoner midt i programperioden.

Miljøprogrammet skal grunnet regionreformen nå være gjeldende for hele Viken fylke og Oslo. Nytt av miljøprogrammet er at hvilke tilskuddsordninger som skal være tilgjengelig i Norge er styrt nasjonalt fra Landbruksdirektoratet, men man kan regionalt velge hvilke som man ønsker å ha i de fylkesvis programmene. Fra Landbruksdirektoratet ligger det føringer om at miljøprogrammet bør forenkles og målrettes mer enn tidligere.

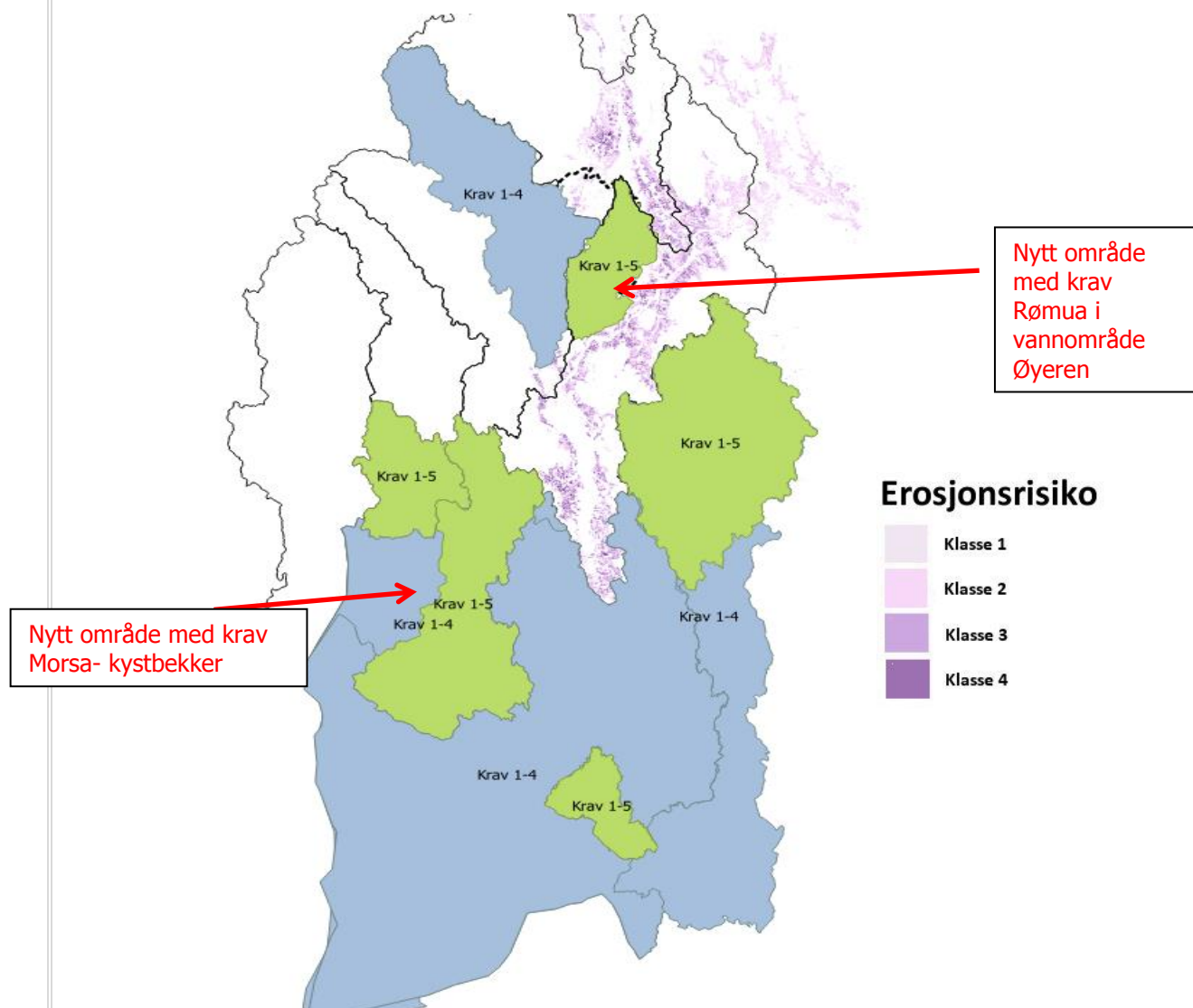
Det er i høringsforslaget lagt opp til at alt jordbruksareal under marin grense (tilnærmet alt jordbruksareal i Akershus og Østfold) er såkalt "prioritert" og berettiget de høyeste tilskuddssatsene. Dette er i utgangspunktet ingen noen målretting (figur 1).

Figur 1 - Prioriterte områder for regionalt miljøprogram Oslo og Viken, alt jordbruksareal under marin grense, det vil si tilnærmet alt jordbruksarealet.

I programmet går det frem hvilke tilskuddsordninger gårdbrukerne kan søke om, og av relevans for vannmiljøet er spesielt tiltakene som reduserer avrenning og forurensning til vassdrag de viktigste. Gjennom miljøprogrammet har man som tidligere åpnet for miljøkrav, som kan innføres for hele vannområder eller målrettet mot delområder. Miljøkravene er delt inn i fem ulike delkrav, punkt 1-5, der krav 1 er nytt (vedlegg 5). Det er nytt av regionalt miljøprogram at det er foreslått ulike kriterier for når miljøkrav kan innføres (vedlegg 5).

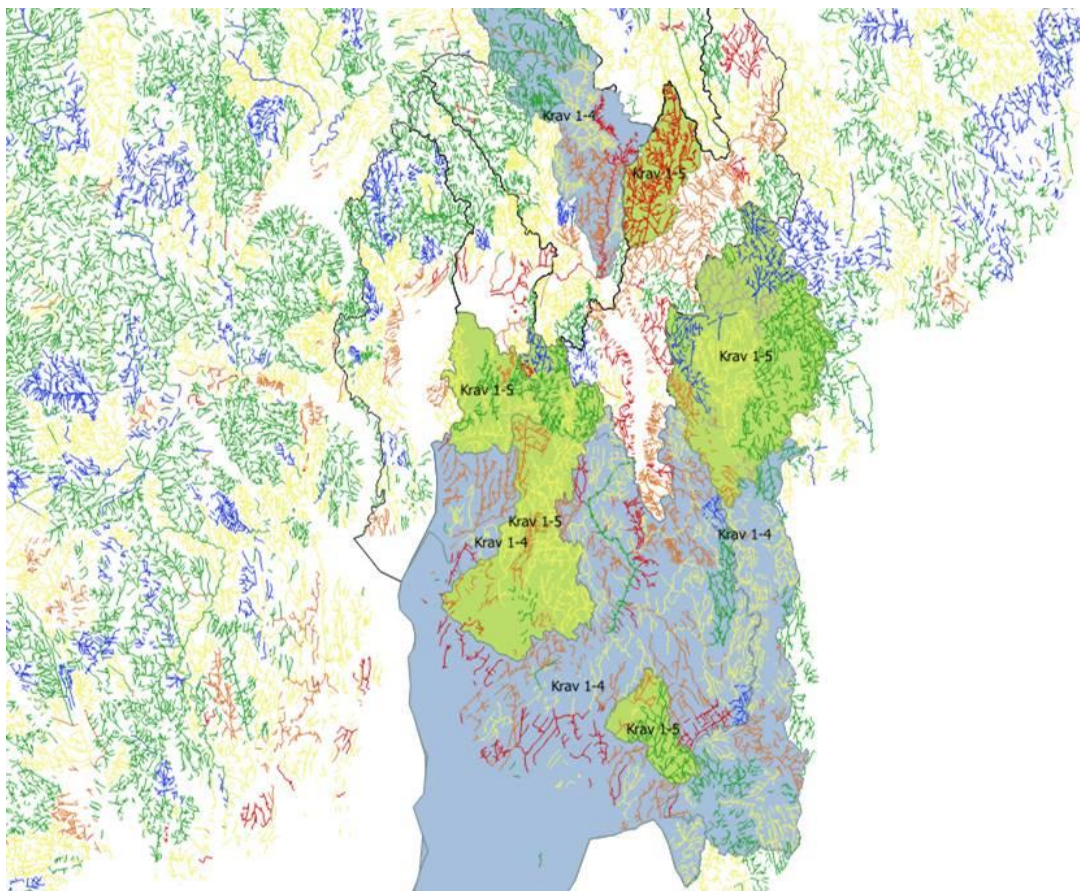
Miljøkrav har man valgt å innføre i områder der det har vært stort behov for tiltak i landbruket og der hvor frivillighet ikke har ført til stor nok tiltaksoppslutning. Miljøkrav ble for første gang innført 2010-2011 for seks vassdragsområder; Haldenvassdraget, Morsa; Vansjø-Hobølvassdraget, Leiravassdraget, Glomma sør og Årungen-Gjersjøvassdraget. Forslaget til hvilke arealer som det foreslås at det skal være krav i er vist i figur 2.

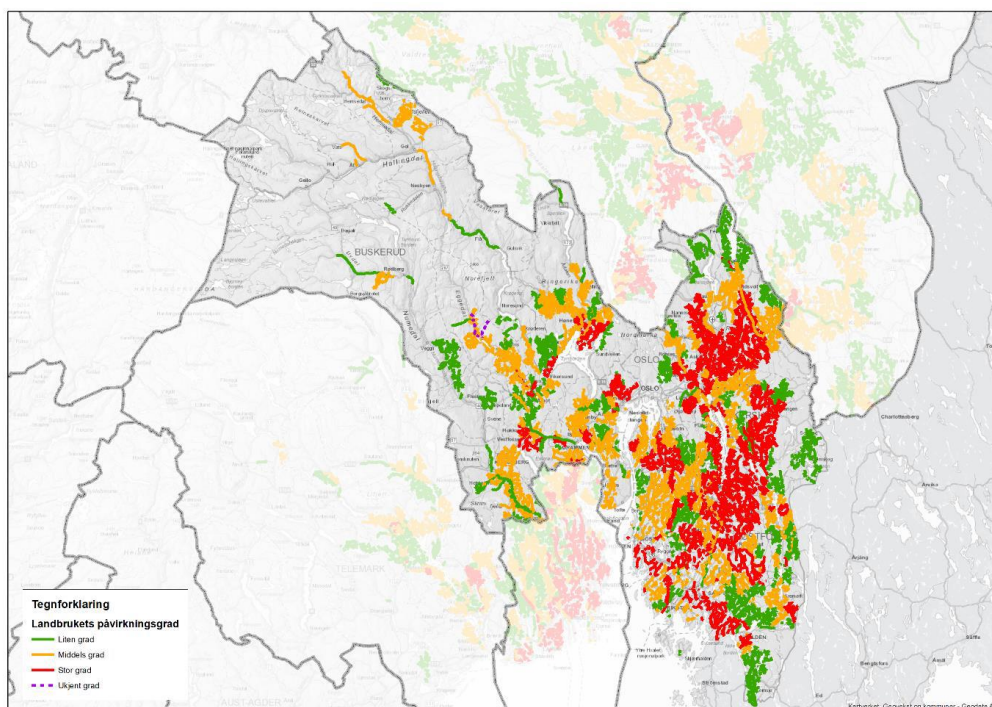
Figur 2 - vannområder i Østfold og Akershus der miljøkrav er foreslått. Grønt er de strengeste miljøkravene 1-5, blått = krav 1-4. Hvitt = ikke noen krav. Erosjonsrisikokart er vist for jordbruksarealene i vannområde Øyeren kommunene. Klasse 4 = svært stor erosjonsrisiko (stor fare for avrenning)

Det foreslås å innføre miljøkrav i to mindre områder hvor det tidligere ikke har vært krav; kystbekkene tilknyttet Morsa og Rømtuavassdraget i vannområde Øyeren. Fylkesmannen foreslår å videreføre de samme kravene fem av de seks vassdragsområdene, men foreslår ett noe mindre strenge miljøkrav i søndre del av Haldenvassdraget (å fjerne pløyeforbud i bratte arealer - punkt 5). Det er imidlertid få bratte arealer i det området og miljøtilstanden er noe bedre i søndre del. Det foreslås å innføre de strengeste miljøkravene i Rømtuavassdraget (punkt 1-5), som er sterkt påvirket av jordbruksvrenning.

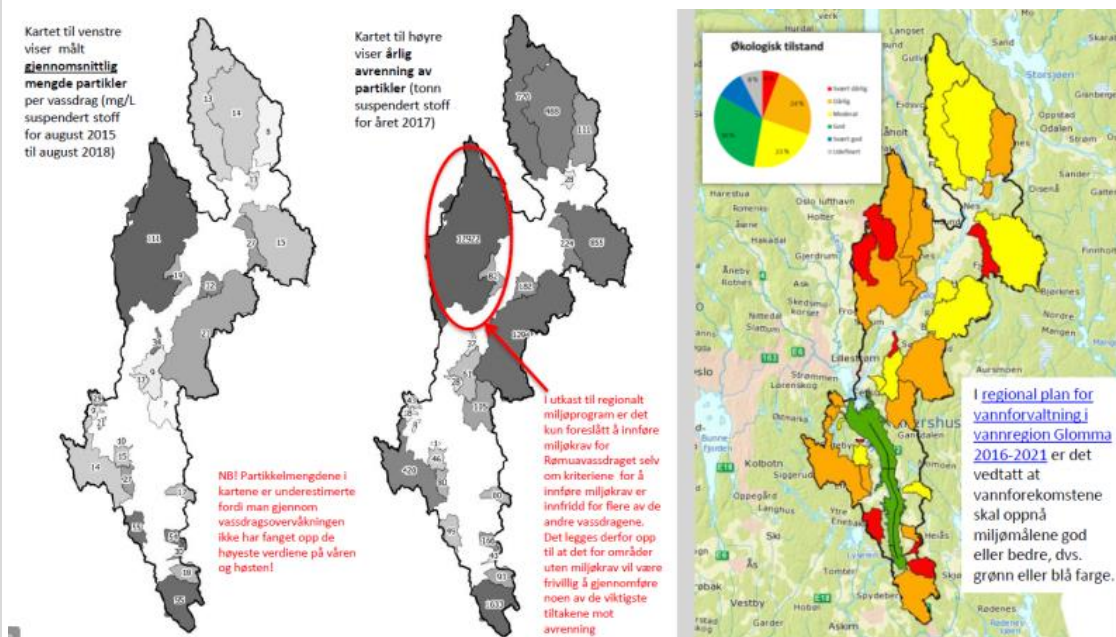
Det er imidlertid ikke foreslått noen miljøkrav for noen andre vassdrag i vannområde Øyeren, hvor det er flere som i svært stor og stor grad er påvirket av jordbruksavrenning (figur 3, 4 og 5). Dette er bemerkelsesverdig og ulogisk da flere av vassdragene i vannområde Øyeren oppfyller alle Fylkesmannens kriterier for å innføre miljøkrav.

Figur 3 - Miljøtilstand for elver oppå kart over vannområder det er innført miljøkrav.

Figur 4 - Landbrukets påvirkningsgrad på vannforekomstene i Oslo og Viken (kilde Fylkesmannen).

Figur 5 – målt avrenning fra jordbruket i overvåkede (grå skravur) og miljøtilstand for overvåkede nedbørsfelter i vannområde Øyeren.

Vannområde Øyeren har siden oppstarten i 2012 opparbeidet ett solid og betydelig kunnskapsgrunnlag om tilstanden i vassdragene, påvirkningsgrad og tiltaksbehov for flere sektorer, og spesielt landbruk. For flere tiltak foreligger det årlig kartfestet informasjon om hvor det er gjennomført tiltak (vedlegg 7). Kunnskap om vassdragene og tiltaksbehovet har vært oversendt kommunene og fremlagt og gjennomgått ved flere anledninger for blant annet vannområdets faggruppe landbruk. Spesielt fokus har det vært på forberedelse til høringen av regionalt miljøprogram i møtene i faggruppe landbruk 24.04.2018 og 17.09.2018. I disse møtene deltar Fylkesmannens landbruksavdeling og bondelagene. Det ble konkludert med at alle skulle sende sine egne innspill til høringen av regionalt miljøprogram da det skulle vise seg å være utfordrende å diskutere innføring av miljøkrav. Daglig leder for vannområdet skrev derfor et eget høringssvar (vedlegg 5).

Kommunene i vannområde Øyeren har hatt god kjennskap til informasjon om behov for tiltak. Flere av kommunene har i sin behandling av høringen av regionalt miljøprogram ikke belyst status og tiltaksbehov for hele kommunen, men i all hovedsak bare for de arealene der Fylkesmannen har foreslått å innføre miljøkrav. Flere av kommunenes saksfremlegg burde i større grad ha inneholdt relevant kunnskapsgrunnlag som vannområdet har utarbeidet, spesielt om tiltaksbehov, da dette kunne ha resultert i mer nyanserte høringsinnspill.

En vurdering av utvalgte deler av kommunenes høringsinnspill er vist i vedlegg 6 og relevante kart og kommunevis informasjon om status for tiltak og målretting av tiltak er vedlagt denne saken (vedlegg 7).

Det er sammensatte årsaker til at prosessen med hele rulleringen av regionalt miljøprogram ikke har vært god og det må sørges for at neste tilsvarende prosess blir tilfredsstillende. Høringsforslaget til regionalt miljøprogram legger opp til ett alt for lavt ambisjonsnivå for å kunne oppnå miljømålene som er vedtatt i regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma.

Det vil i møtet gis en nærmere orientering og legges opp til diskusjonsrunde.

20/18 - Revisjon av mandat vannområde Øyeren	Ansvar /frist
Innstilling: 1. Vannområde Øyerens mandatdokument (organisering, oppgaver og ansvarsfordeling versjon 13.6.2012) revideres og notat ""Oppgaver og roller i vannforskriftsarbeidet" brukes som utgangspunkt for revisjonen. Daglig leder utarbeider i samarbeid med, fylkeskommunen og prosjektgruppa ett utkast som forankres vannområdet. 2. I nytt mandat skal følgende tydeliggjøres; roller og ansvarsfordeling, samarbeid om saksbehandling i vannrelevante saker, forankring av kunnskap og tiltaksbehov i kommunene. 3. Rådmenn eventuelt relevante kommunalsjefer innlemmes i organiseringen, med deltakelse minimum én gang per år. 4. I revisjonsprosessen vil endringer som følge av kommune- og regionreform innarbeides i mandatdokumentet.	
Bakgrunn/vurdering: Vannområdets mandatdokument; organisering, oppgaver og ansvarsfordeling versjon 13.6.2012 (vedlegg 8) trenger en revisjon. At mandatdokumentet skal revideres er allerede vedtatt i styringsgruppemøte 4.4.2018, men prosessen er ikke igangsatt i påvente av eventuelle endringer etter høringen av vannforskriften, der det blant annet ble foreslått å endre prosessansvaret fra fylkeskommunen til fylkesmannen. Nylig har det imidlertid blitt avklart at fylkeskommunene beholder prosessansvaret for arbeidet med vannforvaltningen. Det mangler flere vesentlige elementer som ville gjøre det tydeligere for representantene i vannområdet hvilke roller og ansvar de skal ha. Det bør også inn en innledende del om formål ved arbeidet, eierskap, og det bør inn et delkapittel om finansiering av arbeidet. Ett annet eksempel bør være å få tydeliggjort hvilken representant som skal ha ansvar for å forankre viktig informasjon, dokumenter og styringsgruppevedtak i egen kommune, og eventuelt sørge for at nødvendig politisk behandling blir gjennomført. Det er behov for å presisere at vannområdets kunnskapsgrunnlag må bringes tilbake til relevante personer i kommunen, herunder også beslutningstakerne, og legges til grunn i relevant kommunal saksbehandling som angår vannmiljø. Det er også eksempler på mindre vesentlige presiseringer som kunne vært tatt inn i mandatet slik som at vannområdet ikke lenger er å anse som ett prosjekt, men ett interkommunalt samarbeid, der de enkelte kommunestyrene har delegert en viss beslutningsmyndighet til vannområdets styringsgruppe. Det vil i møtet legges opp til diskusjon rundt hvordan revisjonen av mandatet bør legges opp og vurdering av presiseringer som skal vektlegges (se forslag i vedtakspunkt 2). Akershus fylkeskommune laget i 2017 ett forslag til mandatdokument som foreslås som utgangspunkt for vannområde Øyerens nye mandat (vedlegg 9), som eventuelt suppleres og tilpasses etter behov. Det bør nedsettes en egen arbeidsgruppe med representanter fra prosjektgruppa, fylkeskommunen og daglig leder. Det har i flere av vannområdets faggrupper blitt påpekt at kommunene ikke er representert i arbeidet med beslutningstakere. Det foreslås derfor at forslagsvis rådmannen, kommunalsjef eller annen relevant person fra kommunen med beslutningsmyndighet deltar minimum på ett møte i vannområdet årlig.	

21/18 - Orienteringssaker		Ansvar /frist
1. Høring vannforskriften og fremtidig organisering		
Innstilling: <i>Sak 21/18-1 tas til orientering.</i>		
Bakgrunn/vurdering: Regjeringen sendte 5.10.2017 på høring forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven. I høringsforslaget ble det forelått å gi Fylkesmannen prosessansvaret for arbeidet etter vannforskriften isteden for fylkeskommunene. I høringsforslaget ble det også foreslått å fjerne hjemmelen i vannforskriften til plan- og bygningsloven og erstatte denne med en ny hjemmel i naturmangfoldloven for å skape en bedre forankring mot denne. I tillegg ble det foreslått en rekke tekstlige justeringer av paragrafer i vannforskriften. De foreslåtte endringene skapte usikkerhet rundt videre prosess og arbeid i vannregionene. I brev fra Klima- og miljødepartementet av 5.7.2018 (vedlegg 10) og 24.10.2018 (vedlegg 11) ble det opplyst at fylkeskommunen vil beholde prosessansvaret etter vannforskriften og at hjemmelen i vannforskriften til plan- og bygningsloven bevares. Tilleggshjemmelen i naturmangfoldloven vil bli innført. Endringene i forskriftene skal etter planen innføres med virkning fra 1.1.2019. Det ble også presisert at det som følge av regionreformen, vil være behov for geografiske justeringer av vannregioner og vannregionmyndigheter. Fylkeskommuner som er vedtatt slått sammen grunnet regionreformen, har derfor blitt oppfordret til å starte samarbeidet mot kommende prosess med å rullere forvaltningsplanen for vannregionene. Det foreslås at vannregion Glomma skal suppleres med flere vannområder fra blant annet Buskerud for å innlemme endringene av regionreformen og nye region Viken også i vannforvaltningen. Det er foreslått at den nye vannregionen skal hete vannregion Øst (se kart i vedlegg 11). I forum for vannområdekoordinatorer 2.11.2018 informerte fylkeskommunene om hvordan man ser for seg at det kommende arbeidet skal gjennomføres. Vannområdene skal innen utgangen av 2018 bidra til å utarbeide bakgrunnsdokumenter til to regionale høringsdokumenter, planprogram for vannregionen og hovedutfordringer i vannregionen (se sak 21/18-6). Disse høringsdokumentene skal utarbeides etter gjeldende vannregioninndeling, det vil si for vannregion Glomma. Høsten 2019 skal det påbegynnes arbeid med å forberede rullering av tiltaksplaner og forvaltningsplan for vannregionen. Disse dokumentene skal utarbeides etter ny vannregioninndeling, vannregion Øst. Det skal også høsten 2018 avgjøres om organiseringen på vannregionnivå skal endres noe. Det er ikke annonsert at organiseringsendringene på vannregionnivå vil ha noen direkte innvirkning på organiseringen lokalt i vannområdene, foruten kommunesammenslåinger.		
2. Oppdatert kunnskapsgrunnlag og tiltaksstatus i vann-nett		
Innstilling: <i>Sak 21/18-2 tas til orientering.</i>		
Bakgrunn/vurdering: I tråd med fremdriftsplan fra Miljødirektoratet har Fylkesmannen i samarbeid med vannområdene våren og høsten 2018 gjennomgått kunnskapsgrunnlaget for alle vannforekomstene. Fylkesmannen har hatt hovedansvaret for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget om hva som påvirker de 54 vannforekomstene i vannområde Øyeren, samt hvilken miljøtilstand disse har. Vannområdets kunnskapsgrunnlag fra vassdragsovervåkingen og kartgrunnlag ble lagt til grunn. Daglig leder for vannområdet har bistått		

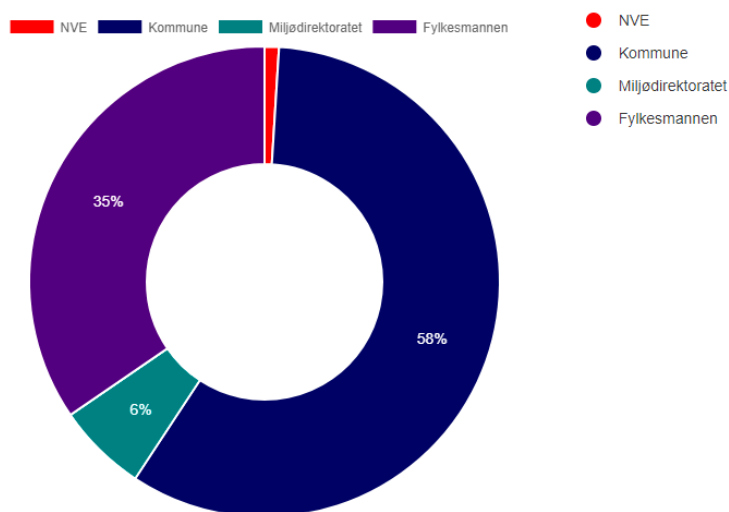
Fylkesmannen via løpende dialog og arbeidsmøter. Grunnet korte arbeidsfrister var det begrenset med tid til å forankre alle detaljene med hver kommune, men kommunene har hatt grunnlag for å være godt oppdatert på dette området. I likhet med tidligere kunnskapsgrunnlag er landbruk og avløp i omfang fortsatt de dominerende påvirkningene i vannområde Øyeren, og således de viktigste tiltaksområdene (figur 6). Arbeidet pågikk i hovedsak fra juni til august 2018.

Figur 6 – påvirkningsanalyse for vannforekomstene i vannområde Øyeren. Kilde: Vann-nett 12.11.18

I henhold til fremdriftsplan fra Miljødirektoratet skal alle sektorene i Norge rapportere status for sine tiltak inn i den nasjonale kunnskapsbasen Vann-nett (www.vann-nett.no). Status for tiltakene skal innen utgangen av 2018 rapporteres videre samlet for hele Norge til EU og ESA systemet som sammenstiller tiltaksfremdriften for alle som er forpliktet til å følge EUs vannrammedirektiv. Daglig leder av vannområdet fikk av faggruppene ansvaret for å rapportere inn status for de 104 tiltakene som er lagt inn på de ulike vannforekomstene i vannområdet. Arbeidet har foregått etter retningslinjer fra Miljødirektoratet er per 10.november i slutføringsfasen. Det har også vært lagt ned ett betydelig arbeid med å definere hvilke sortere for hvert enkelt tiltak hvem instans som er virkemiddeleier og hvilket virkemiddel som må legges til grunn for å gjennomføre tiltakene. Ved å gå inn på www.vann-nett.no/portal kan man finne statistikk for de ulike tiltakene. Det er en stor andel av tiltakene for vannområde Øyeren der kommunene er virkemiddeleier (figur 7).

Tiltak fordelt på tiltaksansvarlig myndighet

Figur 7 – Prosentvis fordeling av ansvarlig myndighet for tiltakene som er registrert på vannforekomstene i vannområde Øyeren. Kilde: Vann-nett per 12.11.18.

Ifølge vann-nett per 9.11 er 60 prosent av tiltakene startet (tabell 1). 20 prosent av tiltakene er avsluttede, mens 20 prosent av tiltakene har status utsatt, som betyr enten ikke gjennomført per 2018 eller besluttet

utsatt til senere.

Tabell 1 – status for de ulike tiltakstypene som er lagt inn for vannområde Øyeren i vann-nett per 9.11.18.

Status for tiltak i Vann-nett per 9.11.18	Avvist	Planlagt	Startet	Ferdig	Utsatt /foreslått
Ekstraordinært tilsyn etter gjødselvarsforskriften			1		
Endret jordarbeiding (ha)			1		
Fangdammer (antall)					1
Fiskepassasje oppvandring			2		
Fjerne dam/anlegg				1	
Forbedring av kunnskapsgrunnlaget	1		7	1	4
Forskrifter og tilsyn			1		
Grasdekte vannveier (meter)			1		
Infiltrasjon av overvann			1		
Informasjonstiltak fremmede arter				4	
Kalking/silikatbehandling	1		11		
Kart- og planlegging			4		
Kart- og planlegging spredt avløp			1		
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel (ha)			1		
Minstevannføring/ miljøbasert vannføring	1				1
Nedleggelse av renseanlegg, overføring til annet vassdrag				3	
Oppgradering av avløpsnett			7	9	1
Rådgiving om klima- og miljøvennlige driftsmåter			1		
Sandfang og drift av veger og gater med lukket avløp			1		
Tilknytning av separate avløp til kommunalt nett			2		
Tillatelser og veiledning			1		
Tilsyn og oppfølging					1
Tiltak renseanlegg		1		2	1
Utbedring av hydrotekniske anlegg			2		
Utbedring av separate avløpsanlegg i følsomt og normalt område			15		10
Vannføring - vannstandsendringer	1				
Vegetasjonssoner			1		
SUM antall	4	1	61	20	19
Prosent	4	1	58	19	18

Det er imidlertid viktig å merke seg at det i vann-nett per nå ikke er mulig å holde rede på hvilken tiltaksstatus de ulike kommunene har dersom det er flere kommuner om samme tiltak i en enkelt vannforekomst. Dette betyr at i vann-nett vil ett tiltak anses som igangsatt hvis en av tre kommuner i en vannforekomst har startet. Reelt sett er derfor noen færre tiltak igangsatt enn det tiltaksstatusen i vann-nett tilsier. Det er også ett reelt sett større antall tiltak det flere av landbrukstiltakene omfatter ikke bare en, men mange vannforekomster, mens opprydding spredt avløp er satt som eget tiltak på hver vannforekomst.

I regi av Østfold og Akershus har det pågått ett arbeid med å holde rede på også status for tiltak for den enkelte kommune. Dette arbeidet har vært en del av prosjektet som er kalt Glommadata, som styringsgruppa er orientert om tidligere. Prosjektet og tiltaksstatus rapporteres separat og vil inngå som en del av vannområdets årsmelding for 2018. Det vil på etterspørsel fra styringsgruppa i møtet kunne fremvises eksempler på tiltaksstatus basert på Glommadata.

3. Status for politisk behandling av saker vannområdearbeidet

Innstilling:

Sak 21/18-3 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

I tråd med tidligere vedtak i sakene 11/16 og 3/18 i styringsgruppa ble kommunene oppfordret til politisk behandling årlig av en sak der lister over foreslåtte tiltak, status for vassdragene og årsmelding inngår. Tilsvarende ble kommunene i vedtak i sak 3/17 og 6/18 oppfordret til politisk behandling av notat for spørreundersøkelse kommunalteknikk som vannområdet ferdigstilte våren 2018. En sammenstilling av politisk behandling av disse sakene er vist i vedlegg 12. Alle de syv aktive kommunene i vannområdet har i 2017 eller 2018 hatt enten orientering eller politisk behandling av status for vannområdearbeidet. Fem av kommunene hadde politisk behandling, de to andre muntlig orientering. To av de syv kommunene har behandlet notatet for spørreundersøkelse kommunalteknikk som vannområde Øyeren. Det vil i møtet bli gitt en orientering om status for behandlingen av sakene.

4. Statusmøter med kommunene i vannområde Øyeren

Innstilling:

Sak 21/18-4 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

I tråd med tidligere vedtak i styringsgruppa 6/17-1 skulle det i 2017 eller 2018 gjennomføres møter med vannområdet og kommunenes administrative- og politiske ledelse. I møtet skal vannområdearbeidet i kommunen være tema. Det jobbes nå med planlegging av datoer for disse møtene. Nes kommune vil være først ut med møte 15.11, mens det for de fleste andre kommuner ser ut til å bli møter enten i desember 2018 eller januar 2019.

5. Fellesmøte for avløpsgruppene i fire vannområder

Innstilling:

Sak 21/18-5 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

Det jobbes jevnlig med samarbeid mellom vannområdene. I fellesskap arrangerte vannområdene Glomma sør, Morsa, Haldenvassdraget og Øyeren ble det 23.10 gjennomført ett seminar/møte for de fire vannområdenes avløpsgrupper. Det ble tatt opp følgende temaer; FOU prosjekter spredt avløp, felles overvannsnorm for vannområdene Morsa og Glomma Sør, Prosjekt bedre rapportering til kommune -spredt avløp, revisjon av lokale forskrifter iht. spredt avløp, forurensning gummigranulat fra kunstgressbaner og Veileder for feilsøking på kommunalt avløpsnett. I møtet var det god oppslutning, der ca 35 personer deltok.

6. Kommende høring vannregion Glomma

Innstilling:

Sak 21/18-6 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

Det er etter nasjonal fremdriftsplan fra Miljødirektoratet planlagt å gjennomføre en høring fra 1.april til 30. juni der det skal høres to dokumenter som omfatter det regionale vannforvaltningsarbeidet i vannregion Glomma. Det ene dokumentet er ett planprogram for vannregionen for perioden 2022 - 2027. Planprogrammet er en «plan for planen», og skal klargjøre rammene for arbeidet med den kommende oppdateringen av vannforvaltningsplanen og tilhørende tiltaksprogram. Planprogrammet skal også beskrive hvordan arbeidet er planlagt organisert, og det er planer om en justering av organiseringen på vannregionnivå. Planprogrammet vil gjelde for vannregion Glomma (før sammenslåing med områdene i Buskerud ref. sak 21/18-1).

I tillegg til planprogrammet vil det i samme periode komme på høring ett dokument som skal belyse hovedutfordringene for vannmiljøet i vannregion Glomma. Høringen av disse dokumentene skal ivareta medvirkningsmulighetene i planarbeidet. Det vil i møtet bli orientert kort om hvilke temaer man ønsker innspill til i høringen.

7. Nøkkeltall fra vannområde Øyeren til prosjekt i regi av Miljødirektoratet

Innstilling:

Sak 21/18-7 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

I tråd med tidligere vedtak i sak 2/18 i styringsgruppa har vannområde Øyeren ved daglig leder og utvalgte ressurspersoner fra kommunene bidratt inn i Miljødirektoratets tiltaksprosjekt. Det har gjennom arbeidet så langt blitt utarbeidet kostnadsestimater for noen utvalgte tiltakstyper. Endel av kostnadsesksemlene er hentet fra erfaringstall fra kommunene, men også fra andre faginstanser og forskningsinstitusjoner. En oversikt over nøkkeltallene foreligger i arbeidsutkast og kan etter styringsgruppas ønske bli presentert i møtet.

8. Oppdatering av vannområdets nettsider

Innstilling:

Sak 21/18-8 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

I tråd med sak 7/17 har vannområdets prosjektgruppe 17.10 vurdert nærmere behov for revisjon av vannområdets nettsider. Det var ønske om en totalgjennomgang av nettsidene der man bør legge opp til ett mer moderne grensesnitt. Det kom ellers følgende innspill fra prosjektgruppa: det bør stå noe om hva vannområdet er, være lett å finne frem, sidene bør være lett forståelige for allmennheten, men bør også kunne være en portal for de dedikerte som er med i arbeidet, lett tilgjengelige kart med informasjon om miljøtilstand og tiltak, finne informasjon om sitt vassdrag - hva måles – blir det bedre?, lenker til viktige dokumenter, tentativ arbeidsplan, årsmeldinger, rapporter og referater, nyhetssaker. Det er planlagt ett innledende møte med firma som skal bidra i arbeidet og nedsatt en arbeidsgruppe for revisjonen.

9. Nytt anbud overvåkning vannområde Øyeren 2019 og videre

Innstilling:

Sak 21/18-9 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

Norconsult gjennomfører på vegne av vannområde Øyeren vannkjemisk overvåkning i elvene. Rammeavtalen for dette oppdraget utgår siste halvdel av 2018. Det er derfor behov for å starte planlegging av ny anbudskonkurranse og utarbeidelse av nytt konkurransegrunnlag. Det er planlagt å utlyse konkurransen februar 2019. Utarbeidelsen av konkurransegrunnlaget vil skje i samarbeid med kontaktpersonene i den enkelte kommune og etter anbefalinger fra Fylkesmannen. Det er planlagt å behandle konkurransegrunnlaget i faggruppe økologi og deretter prosjektgruppa. Det må vurderes nærmere om det er behov for avklaring med rådmenn og eventuelt styringsgruppa før konkurransen kan utlyses.

10. Status for prosjekt tiltak vannområde Øyeren

Innstilling:

Sak 21/18-10 tas til orientering.

Bakgrunn/vurdering:

Det ble i styringsgruppesak 6/17-2 vedtatt at prosjektgruppa skulle utarbeide forslag til pilotprosjekter som var tiltaksrettet som vannområdet kunne jobbe for å få gjennomført. Det har hittil kommet inn tre foreløpige forslag fra prosjektgruppa; erosjonssikringstiltak i elv i Sørum, kartlegging og forsøk på tilretteleggingstiltak for edelkrep, oppgradering av Trøgstad rensesepark (fangdamparkanlegg). Forslagene er nylig kommet inn og er ikke diskutert i prosjektgruppa enda. Det må jobbes videre med å få inn flere forslag samt spesifisere prosjektforslagene.

22/18 - Neste møte

Ansvar/frist

Innstilling:

1. Neste møte i styringsgruppa avholdes 3.4.2019. Daglig leder innkaller til møtet.

Bakgrunn/vurdering:

23/18 - Eventuelt

Ansvar/frist

Innstilling:

1.

Tentativ arbeidsplan 2019

Versjon: 16.10.2018

Godkjent av styringsgruppa: XX.XX.2018

Tiltak / arbeidsmål	Hovedansvar	Medvirkende	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Løpende	Merknad
Implementere regional vannforvaltningsplan i kommunenes planer	KOM	KOM + FK													X	Prioriteringer og miljømål fra regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016- 2021 innarbeides i kommunenes planer
Søke ekstern finansiering	DL	PG	15	15											X	Miljødirektoratet frist 15.jan, Klima og Miljøprogram 15. feb. Det rapporteres om bruk av eventuelle tilskudd
Avslutte regnskap	DL		15													I tråd med interne frister Nes kommune
Utarbeide konkurransegrunnlag for overvåkningsprogram 2019-2022	AU	FØ	X	X												Utløsning på Doffin bør skje innen utgangen av februar. Kontrakten med nåværende firma utløper i august. Detaljer må avklares
Møte faggruppe økologi	DL	FØ		6												Gjennomgang av utkast til konkurransegrunnlag overvåkningsprogram.
Møte faggruppe avløp	FA	DL		13												Status for tiltak
Møte faggruppe landbruk	FL	DL		27												Status for tiltak, faktaark om viktige jordbrukstiltak, prosjekt fordrøyningsdammer, orientering + utkast til rapport miljørådgivning
Utarbeide utkast til årsmelding	DL	PG			8											Godkjenning av prosjektgruppa og styringsgruppemøte og sendes til kommunene, Fylkesmannen og Fylkeskommunene
Bidra til utarbeidelse av høringsdokumenter om utfordringer og planprogram	DL	PG			?											I henhold til arbeidsfrist fra vannregionmyndigheten for Glomma. Frist fra VRM til KLD 1.1.2019?
Utarbeide faktaark om viktige jordbrukstiltak	FL	DL	X	X	X											Informasjon også om nytt regionalt miljøprogram. Kommunene sender ut til gårdbrukerne i kommunen
Utarbeide status over gjennomførte tiltak	DL + Alle faggr	FM	X	X	X											Grunnlag for årsrapportering
Bidrag inn i tiltaksprosjekt Miljødirektoratet	DL		X	X	X											I henhold til egen fremdriftsplan Miljødirektoratet
Revisjon av nettsider og informasjonsmateriell vannområde Øyeren	AU / DL	PG	X	X	X	X	X									Fremdriftsplan må avklares nærmere
Prosjekter minirensanlegg rapportering, vannføringsstasjoner, vegsalt	AU / DL		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		Fremdriftsplan må avklares nærmere
Rapport for prosjekt fangdam i landbruket	Konsulent	KOM / DL		15	15											Frist i henhold til prosjektbeskrivelse, utkast til rapport 15. februar gjennomgås av faggruppe landbruk, endelig rapport 15. mars
Møte prosjektgruppa	PG	DL			20											Gjennomgang av saker til styringsgruppa, status for tiltak
Rapport for prosjekt miljørådgivning i landbruket 2018	Konsulent	KOM / DL			15	15										Frist i henhold til prosjektbeskrivelse, utkast til rapport 15. mars gjennomgås av faggruppe landbruk, endelig rapport 15. april
Møte styringsgruppa	DL	PG				3										Status for tiltak, videre fremdrift, årsmelding, regnskap, budsjett
Møte faggruppe økologi	DL	FØ				10										Gjennomgang av utkast til overvåkningsrapport og overvåkningsprogram 2018
Oversendelse av innspill til rapport for overvåkning 2018	FØ	DL				12										Utkast mottas xx. april. Faglig innspill til konsulent.
Rapport for overvåkning 2018 ferdigstilt. Sendes til kommunene	Konsulent	DL				15										Frist i fremdriftsplan fra konkurransegrunnlag
Faktura til kommunene (sekretariatsbidrag 2019)	DL					X										I tråd med vedtak i styringsgruppa
Møte prosjektgruppa	PG	DL					15									
Utsendelse av mal for saksfremlegg og bakgrunnsdokumenter til kommunene	DL	PG					20									I samarbeid med nabovannområder. Elementer i saken; årsmelding, tilstand i vassdragene, status / gjennomførte tiltak
Studietur/befaring?	DL/AU							X?								
Sommerferie																
Bidra til oppdatering av tiltaksprogram for vannområde Øyeren	DL / PG	KOM								?	?	?	?	?		I henhold til mal fra Miljødirektoratet og arbeidsfrist fra vannregionmyndigheten for Glomma
Meddele kostnader til kommunene (medlemskontingent og overvåkning 2019)	DL									30						I henhold til vedtak i styringsgruppa
Faktura til kommunene (overvåkning 2018)	DL									30						Justeres i forhold til tilskudd til overvåkning
Møte faggruppe landbruk	DL	FL									18					Avklare arbeidsmål og eventuelle søknader om tilskudd 2020
Møte faggruppe avløp	DL	FA									25					Avklare arbeidsmål og eventuelle søknader om tilskudd 2020
Utarbeide budsjett og arbeidsplan for 2019	DL	PG										9				Avklare tilskuddsmidler og om det skal utarbeides søknader om tilskudd for 2020

Fortsettelse neste side ----> ----> ---->

Tiltak / arbeidsmål	Hovedansvar	Medvirkende	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Løpende	Merknad
Møte prosjektgruppa	PG	PL										16				Status og videre fremdrift for delmål 2019, arbeidsmål 2020, budsjett 2020
Møte styringsgruppa	DL	PG											13			Status for tiltak, oppfølging kommunevis, foreløpig regnskap, utkast til budsjett 2020, arbeidsplan 2020
Møte faggruppe økologi	FØ	DL / Konsulent											27			Gjennomgang av resultater fra vassdragsovervåkingen sammen med konsulent.
Gjennomføre tiltaksrettet overvåkning, justere prøvetakingsprogram etter behov	FØ / DL	FM + PG													X	Være oppdatert på resultatene/ ha løpende dialog med firma som gjennomfører overvåkingen og melde tilbake til kommunene hvis noe ekstraordinært.
Følge opp andre pågående interne/eksterne prosjekter, møter i arbeidsutvalg*	DL	G + Alle fagg+ FM													X	Etter behov
Utarbeide /oppdatere faktaark og annet informasjonsmateriale	DL + FM	PG + FG													X	Eksempelvis vassdragsvise faktaark
Vurdere revisjon av kommunenes lokale forskrifter om mindre avløpsanlegg	FA	DL													X	Fremdrift uavklart. Må vurderes etter anbefalinger fra faggruppe avløp og eventuell revisjon av nasjonal forskrift.
Bistå ifm oppdatering av relevant planverk, eks vannmiljøplaner	DL														X	Etter kommunenes ønske
Løpende dialog med kommunene, fylkeskommune og Fylkesmannen	DL	PG													X	Følge opp prosessmilepæler
Samarbeide med nabovannområder og relevnte fagmiljøer	DL														X	
Deltakelse på aktuelle fagseminarer, møter, kurs	DL														X	
Oppdatere vannområdets nettsider	DL	PG + FG													X	
Informasjonstiltak utad (medier, medvirkning o.l.)	DL	PG													X	Synliggjøre viktigheten av arbeidet for bedre vannkvalitet, både fra vannområdet og kommunene

* Blant annet tiltaksprosjekt Miljødirektoratet, minirensanleggprosjekter, prosjekt vannføringsstasjoner, vegsaltprosjekt, informasjonsformidling/forbedring av vannområdets nettsider og eventuelle nye prosjekter

Forkortelser: SG = Styringsgruppa, PG = Prosjektgruppa, FA = Faggruppe avløp, FL= Faggruppe landbruk, FØ = Faggruppe økologi, DL = Daglig leder, FK = Fylkeskommunen Ø/A, FM = Fylkesmannen Ø/OA, KOM= Kommune, AU= arbeidsutvalg

Foreløpig regnskap per 10.10.2018

Hva	Kr	Beskrivelse
Har på overvåkningsfond	65 000	
Har på driftsfond	423 000	
Saldo ansvar 63600 til overvåkning	330 000	tilført fra fond + allerede inkomne tilskudd - allerede påløpte utgifter
Saldo ansvar 63600 til administrasjon	343 000	tilført fra fond + allerede inkomne tilskudd - allerede påløpte utgifter
Utestående utgifter 2018 til overvåkning	804 000	Noranalyse (58 000), Norconsult overvåkning + DNA Ecoli (226 000), COWI (425 000), Faun - Øyeren (95 000),
Utestående utgifter 2018 til annet/drift	454 000	Lønn og sosiale utgifter, seminar feilsøk, bevertning, innkjøp PC (til sammen 216 000). Oppdatering nettsider (50 000), miljørådgivning + fangdamprosjekt (160 000), forprosjekt minirensesanleggsrapporter (10 000), forprosjekt vannføringsstasjoner (18 000),
Saldo ansvar 63600 til overvåkning - gjenstående utgifter	-474 000	
Saldo ansvar 63600 til administrasjon - gjenstående utgifter	-111 000	
Utestående inntekter 2018 til overvåkning	500 000	100 000 fra FM bunndyr + Det refunderes 400 000 fra kommunene (istedenfor 600 000)
Utestående inntekter 2018 til administrasjon	674 000	130 000 fra FM miljøråd (mulig tilskudd MDIR 2018 og tilskudd til fangdamprosjekt overføres trolig i 2019 og er ikke medregnet regnestykke) Det refunderes 544 000 (halv medlemskontingent i 2018)
Antatt saldo 31.12.18 (avsettes overvåkningsfond - 2019)	26 000	Saldo - gjenstående utgifter + utestående inntekter
Antatt saldo 31.12.18 (avsettes til driftsfond - 2019)	563 000	Saldo - gjenstående utgifter + utestående inntekter
Antatt saldo 1.1.2019 overvåkningsfond	91 000	
Antatt saldo 1.1.2019 driftsfond	986 000	

Budsjett for vannområde Øyeren 2019 - V.1

Vedtatt og godkjent av styringsgruppa: xx.xx. 2018

Budsjett versjon 1 - 11.10.2018

Vannområde Øyeren	Budsjett	Merknad
Inntekter		
Tilskudd fra Fylkesmannen Ø-Miljøvernnavdelingen	125 000	Antatt tilskudd til overvåkning basert på tidligere år
Tilskudd fra Fylkesmannen OA- Landbruksavdelingen (Klima- og miljøprogrammet)	100 000	Antatt tilskudd til miljørådgivning basert på tidligere år
Tilskudd fra Fylkesmannen OA- Miljøvernnavdelingen	250 000	Antatt tilskudd til overvåkning basert på tidligere år
Tilskudd Miljødirektoratet (via Vannregionmyndigheten Østfold-FK)	250 000	Antatt tilskudd til drift basert på tidligere år
Tilskudd fra Akershus FK	150 000	Antatt tilskudd til drift basert på tidligere år
Enebakk kommune	98 500	51 500 1/2 medlemskontingent + 47 000 overvåkning ³
Fet kommune	143 000	62 000 1/2 medlemskontingent + 81 000 overvåkning ³
Nes kommune	298 000	157 000 1/2 medlemskontingent + 141 000 overvåkning ³
Rælingen kommune	52 000	20000 1/2 medlemskontingent + 32 000 overvåkning ³
Sørum kommune	229 000	99 000 1/2 medlemskontingent + 130 000 overvåkning ³
Trøgstad kommune	105 000	55 000 1/2 medlemskontingent + 50 000 overvåkning ³
Ullensaker kommune	220 500	98 500 1/2 medlemskontingent + 89 000 + 33 000 ³
Totale inntekter	2 021 000	
Bruk av fond	526 000	110 000 fra overvåkningsfond 416 000 fra driftsfond
Refundert mva	405 000	
Sum inntekter og bruk av driftsfond	2 952 000	

Utgifter		
Administrasjonskostnader		
Lønn inkl. sosiale utgifter	862 000	
Reiseutgifter (bil, offentlig, fly)	35 000	
Kontormateriell	12 000	Print og materiell
Leie av lokaler	22 000	Kontor prosjektleder
Telefon og datakommunikasjonsutgifter	6 000	Telefon, bredbånd prosjektleder
Kjøp av inventar, utstyr og maskiner	30 000	Kjøp av ny PC, PC utstyr
Aviser og tidsskrifter (medlemskap)	1 000	Medlemsskap Norsk vannforening
Gaver ved representasjon	5 000	
Bevertning	15 000	Møteutgifter
Annonser og informasjon	10 000	Drift av nettsider
Opplæring, kurs (seminarer, foredrag, kurs)	100 000	Utgifter til foredragsholdere, studietur
Møtegodtgjørelser	15 000	Møtegodtgjørelse til eksterne samarbeidspartnere
Totale administrasjonskostnader	1 113 000	
Annet forbruksmaterieell, råvarer og tjenester (laboratorietjenester Noranalyse) ¹	234 000	Gjelder analysekostnader for vannprøver i Fet, Sørum, Rælingen
Konsulenttjenester		
Overvåkning av vassdragene (rapport 2018 + overvåkningsprogram 2018 ekskl. kostnader for rapport 2019)	700 000	Delfinansiert ved tilskudd til overvåkning
Overvåkning av Øyeren ²	100 000	Delfinansiert ved tilskudd til overvåkning
Informasjonstiltak, oppdatering av vannområdets nettsider	100 000	Iht innspill fra prosjektgruppa
Miljørådgivning i landbruket ²	120 000	Iht tiltaksliste faggruppe landbruk
Forprosjekt- behov for å opprette vannføringsstasjoner i vannområde Øyeren	80 000	Iht tiltaksliste faggruppe økologi. Egne midler + søknad MDIR.
Prosjekt - problemkartlegging vegsaltpåvirkning	50 000	Iht tiltaksliste faggruppe økologi, samarbeid med JFF og SVV.
Diverse konsulentbistand (mindre utredninger og bakgrunnsinformasjon) ⁴	50 000	
Totalt konsulenttjenester	1 200 000	
Avsetning til bundne driftsfond (overvåkningsprogram)	0	
Avsetning til bundne driftsfond (drift)	0	
Betalt mva	405 000	
Totale utgifter inkl mva	2 952 000	

¹ Gjelder kjøp av laboratorietjenester, skal føres på konto annet forbruksmaterieell

² Gjennomføring av prosjektet er avhengig av helfinansiering fra Fylkesmannen eller annen instans

³ Kommunenes økonomiske bidrag til overvåkning 2019 vil justeres ned etter tildelte tilskudd til overvåkning

⁴ Avklares ved behov med vannområdets faggrupper og prosjektgruppe

Høring av regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019 - 2022

Fylkesmannsembetene i Østfold, Oslo og Akershus og Buskerud har sendt på høring forslag til regionalt miljøprogram (RMP) for Oslo og Viken 2019-2022. Forslaget sendes på høring samtidig som den nasjonale instruks for RMP i jordbruket er på høring, og det må derfor tas forbehold om endringer som kan komme i nasjonal instruks etter endt høringsperiode, og påfølgende konsekvenser for det regionale miljøprogrammet.

Vannområdet har i faggruppe landbruk diskutert utkast til regionalt miljøprogram. Det er ulike meninger om hvordan regionalt miljøprogram bør spisses for å målrette miljøinnsatsen ytterligere. Hver kommune og bondelagene sender sine egne innspill. Dette høringsinnspillet er skrevet av og signert av vannområdets leder.

Overordnede innspill til miljøprogrammet

Det har i Østfold og Akershus siden 2012 vært en betydelig redusert oppslutning rundt noen av de viktigste RMP tiltakene for å motvirke avrenning til vassdrag. Økte satser alene ser ikke ut til å være virkemiddel nok for å øke oppslutningen tilstrekkelig. Man bør i nytt regionalt miljøprogram i større grad målrette forurensningstiltakene mot de mest sårbare vassdragene der avrenning fra jordbruksareal er en vesentlig påvirkning. Budsjettrammen for RMP er sterkt begrensende for å få gjennomført tilstrekkelig omfang av tiltak for å bedre vannmiljøtilstanden. Fylkesmannen bør signalisere behov for betydelig økning i budsjettrammen og behov for kontinuerlige vilkår.

Dagens RMP er som virkemiddel ikke tilstrekkelig for å oppnå landbrukets forpliktelser og miljømålene som følger av vannforskriften og de vedtatte miljømålene i regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021. For å sikre en større grad av målrettet tiltaksgjennomføring er det behov for at miljøkravene i landbruket videreføres og styrkes, noe styringsgruppa i vannområde Øyeren stilte seg bak i vedtak i sak 11/2018.

Det oppfattes som om det er enighet blant både landbruksnæringen, landbruksforvaltningen og miljøforvaltningen at man bør stimulere til de mest effektive miljøtiltakene og målrettet gjennomføring av disse på arealer i de mest jordbrukspåvirkede vannforekomstene. Fylkesmannen har i sitt oppdrag med rullering av regionalt miljøprogram for Oslo og Viken ett viktig ansvar for å ivareta dette på en bedre måte enn i tidligere regionalt miljøprogram. Vannområdene innehar ett betydelig kunnskapsgrunnlag om hvilke vannforekomster der avrenning fra jordbruket er dominerende påvirkning og hvordan dagens tiltaksopplutning er, noe som bør hensyntas i større grad i endelig regionalt miljøprogram for Oslo og Viken.

Innspill og kommentarer til høringsdokument for regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019-2022

Prioritering av områder

I forslaget til regionalt miljøprogram for Oslo og Viken har man lagt opp til at alle områder med betydelig jordbrukspåvirkning og der vassdragene har dårlig eller svært dårlig tilstand skal være prioritert. Dette betyr at i regionalt miljøprogram er tilnærmet alt jordbruksareal i Østfold og Akershus prioritert og dermed berettiget høyere tilskuddssatser, enn i «andre områder». Muligheten til innføring av miljøkrav er begrenset til de prioriterte områdene.

Kart over prioritert område må være tilgjengelig digitalt både for forvaltningen og for søkerne så man på gårdsnivå kan se hvor grensen for prioritert område er. For å forenkle håndteringen for gårdbruker og forvaltningen kunne man forslagsvis for gårdsbruk som har jordbruksarealer i både prioritert og ikke prioritert område tillate at de aktuelle skiftene i sin helhet, alternativt hele gårdsbruket, ble håndtert som innenfor prioritert område.

Miljøavtaler

Det er positivt at det foreslås å innføre miljøavtale som tilskuddsordning i regionalt miljøprogram, men miljøavtalene bør føre til en ekstra innsats utover eventuelle miljøkrav. Tilskudd til miljøavtaler gis til foretak som gjennomfører en kombinasjon av tiltak for styrket miljøinnsats. Det er lagt opp til to ulike miljøavtaletrinn der trinn 1 omfatter to obligatoriske og fire valgfrie tiltak, trinn 2 omfatter to obligatoriske og to valgfrie tiltak. Det ville være mer logisk om rekkefølgen på trinn 1 og trinn 2 ble byttet, slik at trinn 2 er alternativet som omfatter flest tiltak. Tilskuddssatsene for de to trinnene i miljøavtaleordningen bør gjenspeile omfanget av tiltakene og

ekstrainnsatsen og gevinsten ved at det gjennomføres flere tiltak i kombinasjon.

Det er ikke spesifisert noen tidsramme for hvor lenge miljøavtalene skal gjelde. For å sikre forutsigbarhet for både gårdbruker og vannmiljø burde miljøavtaleordningen medføre en avtale som er flerårig, ikke bare gjelde for ett enkelt år. Miljøavtale bør i størst grad benyttes for å stimulere til ekstra tiltaksinnsats for gårdbrukere i prioritert område der det er spesielt behov for stor tiltaksinnsats, men det bør også være mulig inngå miljøavtale for arealer der det eventuelt ikke innføres miljøkrav. En miljøavtale bør ikke inngås ved avkryssing på RMP-søknaden, men inngås med kommunen i forkant av søknaden. Dette vil være mer forpliktende og søker vil være klar over vilkårene i avtalen.

I forslaget til miljøavtale mangler det to viktige punkter, henholdsvis redusert gjødsling og miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel. Redusert gjødsling og håndtering av husdyrgjødsel er spesifikt nevnt i den nasjonale instruksen under §41 om miljøavtale. Se også flere innspill til miljøavtale som er listet opp under § 41 lenger ned.

Miljøkrav

Til nå har miljøkrav blitt innført i vannområdene, PURA, Morsa, Haldenvassdraget, Leiravassdraget og Glomma sør for Øyeren, men punkt 1 er nytt. Kravene har hatt vannområdenes totale nedbørsfelt som virkeområde og vært medvirkende til gjennomføring av flere viktige avbøtende tiltak i jordbruket. I vannområde Øyeren har det hittil ikke vært innført miljøkrav. I forslag til regionalt miljøprogram for Oslo og Viken foreslås det å innføre regionale miljøkrav for ett delområde; vassdraget Rømua (figur 1). I Rømua er det foreslått å innføre kravene punkt 1 - 5 gjengitt i tekstboksen under.

1. Erosjonssikring er gjennomført rundt nedløpskummer og andre hydrotekniske anlegg der vannet graver.
2. Erosjonsutsatte dråg skal ikke jordarbeides om høsten. Ved pløying, eller tilsvarende jordarbeiding om høsten, skal drågene ha permanent grasdekke.
3. Arealer utsatt for flomerosjon skal ikke jordarbeides om høsten.
4. Det skal være buffersone (stubb eller gras) langs alle vannforekomster der vann samles og eroderes.
5. Arealer med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4), skal ikke jordarbeides om høsten. Lett høstharving tillates likevel til høstkorn på arealer som ikke er omtalt i miljøkrav punkt 1, 2 og 3.

Innspill til miljøkravpunktene

Punkt 1. Det må spesifiseres bedre hva som regnes som erosjonssikring. Det er veldig positivt med ett krav til erosjonssikring rundt kummer da dette er et viktig tiltak for å holde jorda på jordene. I praksis er det rundt mange kummer ett areal som ikke er godt egnet for oppdyrking. Det er meget uheldig at jordbruksareal i nær tilknytning til nedløpskummene jordbearbeides slik at overflatevann med høyt jordinnhold drenerer direkte ned i kummene. Det er de senere årene gjennomført en del tiltak på kummer, slik som utskiftning, steinsetting og lignende. Steinsetting rundt kum er imidlertid alene ikke noe fullgodt tiltak hvis vann og jord senere kan drenere direkte inn i kummene. Gras rundt nedløpskummer vil som supplement til steinsetting kunne være ett effektivt og målrettet tiltak for både å bremse vannet, redusere graving og redusere avrenning av jord til vassdrag.

Forslag til ny formulering: Permanent grasdekke rundt nedløpskummer og gras eller annen erosjonssikring der det i tilknytning til hydrotekniske anlegg er utfordringer med erosjon. Forslagsvis kan det spesifiseres krav til minimum 4 meter gras rundt kum.

Punkt 3. Begrepet «flomerosjon» bør byttes ut. Formuleringen i nåværende forskrift «flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten» er bedre.

Punkt 4. Kravet bør også gjelde grøfter da disse ved nedbør fører vann videre. Derfor positivt å bruke begrepet vannforekomst istedenfor vassdrag. «Der vann samles og eroderes» er utydelig. Forslag til ny formulering: «Det skal være buffersone (minimum 20 meter stubb eller minimum 6 meter gras) på jordbruksareal mot grøft, bekk eller innsjø som mottar avrenning fra jordbruksareal». Det fremkommer ikke av Fylkesmannens forslag om det menes kun laveste del av jordbruksareal eller om man mener at kravet omfatter også lengre strekninger langs vassdrag. Som ett minimum bør kravet omfatte de lavestliggende jordbruksarealene innenfor 8 meter til vassdrag (6+2 meter) som mottar jordbruksavrenning.

Punkt 5 – Det er positivt for vannmiljøet at man stiller krav til at enkelte jordbruksarealer ikke skal jordbearbeides om høsten. Istedenfor å låse jordarbeidingskrav til erosjonsklasser kunne man ha målrettet ett krav om redusert jordbearbeiding til de vassdragsnære arealene (se forslag i § 25 lenger ned) og på arealer der overflatevannet drenerer inn i kummer. Dette ville kunne sikre gjennomføring av tiltak på kritiske arealer, og samtidig holde muligheten for høstkorndyrking åpen på de resterende arealene.

Det er viktig at arealene som menes i miljøkravpunktene 1- 5 definert tydelig enten i den enkelte paragraf for tiltaket, eller i egen paragraf om definisjoner knyttet til miljøkravene slik som i nåværende forskrifter.

Innspill til virkeområde for miljøkrav

I mange av vannforekomstene i vannområde Øyeren er det et stort behov for å redusere avrenning fra jordbruksarealene (se presentasjon nederst). NIBIO har basert på vassdragsovervåkningsdata 2017 beregnet avlastningsbehov for fosfor fra jordbruket. For de syv største vassdragene i vannområde Øyeren er totalt avlastningsbehov på 20 tonn fosfor, og for hvert vassdrag enkeltvis varierer behov for å redusere fosfortilførslene fra jordbruket mellom 45 og 85 %. Avlastningsbehovene må også ses i lys av at det allerede i 2017 ble gjennomført tiltak i landbruket (se figurer i presentasjon nederst).

Fylkesmannen foreslår kun å innføre miljøkrav i Rømua, til tross for at det er flere vannforekomster i vannområde Øyeren som oppfyller «kriterier for prioritering av områder med miljøkrav». Som det fremgår av tabell 1 og figur 2 er vannområde Øyeren det vannområdet i hele vannregion Glomma med mest bratt jordbruksareal med stor og svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4). En stor andel av jordbruksarealene er dessuten planert. Innføring av miljøkrav punkt 5 i Rømua vil omfatte jordbearbeidingsrestriksjoner på ca 12 % av alt jordbruksareal i vannområde Øyeren, i lokal skala 40 % av jordbruksarealet i Rømua. Forslaget til Fylkesmannen omfatter jordbearbeidingsrestriksjoner for 34.000 dekar av totalt 119.000 dekar jordbruksareal i erosjonsrisikoklasse 3 og 4 i vannområde Øyeren.

Tabell 1 - erosjonsrisiko og jordsmonnareal i Rømua og i vannområde Øyeren.

	EK 1 (daa)	EK 2 (daa)	EK 3 (daa)	EK 4 (daa)	Alle EK (daa)
Sørum - fulldyrket areal i Rømua	2 811	10 004	8 905	6 216	27 936
Ullensaker - fulldyrket areal i Rømua	14 239	18 372	13 547	4 622	50 779
Nes - fulldyrket areal i Rømua	5 351	2 207	851	302	8 711
Sum fulldyrket areal i Rømua	22 401	30 583	23 303	11 140	87 427
Vannområde Øyeren totalt jordsmonnareal	58 699	128 188	75 577	43 337	305 801

I utkast til regionalt miljøprogram foreslås det å opprettholde miljøkravene i Haldenvassdraget, Morsa, PURA, Leira og Glomma sør. Avrenning fra landbruk er en stor og betydelig påvirkning i vannområde Øyeren. Det bør på lik linje med de andre vannområdene innføres miljøkrav for hele vannområde Øyeren, men det foreslås å prøve ut en differensiering med hensyn til krav om redusert jordbearbeiding.

Miljøkravene punkt 1 til 4 bør innføres som ett grunnleggende krav i hele vannområde Øyeren, da disse er målrettede og viktige tiltak for alle vassdragene, samtidig som de vil berøre begrenset jordbruksareal. Det er ett stort behov for å øke oppslutningen rundt disse tiltakene i vannområdet. Et slikt krav ville være logisk, forenkende for forvaltningen og rettferdig for gårdbrukerne.

I vannområde Øyeren er det noen vassdrag som utpeker seg med ekstra store behov for å redusere avrenningen fra jordbruksareal. Miljøkrav om redusert jordbearbeiding bør derfor målrettes til vassdrag/vannforekomster der det er spesielt stort behov for å redusere avrenning fra jordbruksareal, som Rømua og andre vassdrag. Det bør i samarbeid med miljøforvaltningen arbeides videre med å vurdere hvilke områder hvor miljøkrav punkt 5 (i modifisert versjon) bør innføres.

I Rømua og andre vassdrag i vannområde Øyeren er en stor andel av jordbruksarealene i erosjonsrisikoklasse 3 og 4. En vesentlig andel av disse arealene benyttes til å dyrke gras eller de ligger som innmarksbeite. Andelen kornareal ett eventuelt krav ville gå utover er dermed vesentlig lavere enn alt arealet i erosjonsklasse 3 og 4. Andelen kornareal ett eventuelt krav vil gå utover vil først kunne avdekkes hvis man får geografiske registre over hvilke vekster som dyrkes hvor.

Det bør være grunnlag for å anta at miljøkrav punkt 1, 2 og 4 ville være like viktig for å redusere avrenning til

vassdrag uavhengig av hvor i landet man er. Disse tiltakene kunne med fordel vært innført som ett grunnleggende miljøkrav for alt jordbruksareal i hele Norge.

Kart over områdene hvor miljøkravene gjelder må være tilgjengelig digitalt både for forvaltningen og for søkerne så man på gårdsnivå kan se hvor grensen for området med miljøkrav går.

Innspill til kriterier for prioritering av områder med miljøkrav

Fylkesmannen foreslår å legge følgende kriterier til grunn for prioritering av områder med miljøkrav:

- Områder med jordbruksproduksjon der arealavrenning fra jordbruk har stor påvirkning
- Områder med dårlig eller svært dårlig vannkvalitet
- Områder der vannkvaliteten er forbedret etter stor miljøinnsats
- Områder hvor det er gjennomført omfattende informasjons- og veiledningsarbeid rettet mot gårdbrukere
- Områdene har flere viktige brukerinteresser

Det bør ikke legges opp til at alle kriteriene skal være oppfylt for å kunne innføre miljøkrav. Hvilke områder som bør være underlagt miljøkrav bør defineres endelig av landbruksforvaltningen og miljøforvaltningen i samarbeid, i en ny gjennomgang etter at høringsinnspillene til regionalt miljøprogram er gjennomgått.

Kulepunkt 1 bør også omfatte middels påvirkning da det i denne gruppen også omfatter vannforekomster med betydelig arealavrenning fra jordbruket.

- Områder med jordbruksproduksjon der arealavrenning fra jordbruk har middels eller stor påvirkning

Det foreslås å ta inn ett nytt kulepunkt om områder med lav oppslutning av tiltak da dette bør være et viktig kriterium.

- Områder der oppslutningen rundt viktige avbøtende erosjonsforebyggende tiltak (grasdekt vannvei i åker, grasdekt sone i åker, ingen jordbearbeiding) er lav

Foreslår å ta ut kulepunktet om omfattende informasjonsarbeid. Hvis dette kriteriet må være oppfylt vil dette begrense muligheten for miljøkrav i områder der jordbruket er en stor påvirker. Regionalt miljøprogram har eksistert i mange år og de aller fleste gårdbrukere burde være godt kjent med mulighetene for å søke om tilskudd til miljøtiltak. Andelen gårdbrukere som benytter seg av regionalt miljøprogram (alle tilskuddsordningene) er stor i flere kommuner, men oppslutningen om de viktigste tiltakene for å redusere avrenning er for mange områder ikke stor nok. Erfaringene fra miljørådgiving tilsier at man ikke når frem til de gårdbrukerne som er minst opptatt av miljøarbeid.

Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Oslo og Viken

Kommentarer og innspill til utvalgte paragrafer i forslag til forskriftstekst:

§ 25 Ingen jordbearbeiding om høsten

- Positivt at det foreslås å gjeninnføre tilskudd til også erosjonsklasse 1.
- Det er viktig å målrette redusert jordbearbeiding til kritiske arealer, noe som er mulig også uavhengig av erosjonsklasseinndelingen. Foreslår at man enten i § 25 eller § 27 innfører mulighet for tilskudd med ekstra høy sats til jordbruksarealer innenfor 100 meter til kum, grøft, innsjø eller bekk som mottar overflatevann fra fulldyrket mark.

§ 26 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon

- Begrepet flomerosjon er ukjent og bør byttes ut til flomutsatt. Tilskuddet bør kunne tildeles til arealer som drenerer til kummer og rundt kummer. Det bør også åpnes for at tilskuddet kan tildeles til vassdragsnære arealer, eventuelt benytte begrepet «nær vannforekomster». Ordningen bør kun berettig tilskudd til fulldyrket areal og eventuelt overflatedyrket, men ikke innmarksbeite. Noen av arealene i erosjonsklasse 3 og 4 er definert som innmarksbeite og ligger allerede i gras.

§ 27 Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer

- I flate områder der flom forekommer kan det være vesentlige arealer som oversvømmes. 50 meter fra vassdrag vil kunne være for lite. Foreslår å berettigede tilskuddet til 100 meter fra vassdrag, alternativt forslag til formulering og målretting foreslått i innspill til § 25.

§ 28 Direktesådd høstkorn

- Det legges her ingen føringer for type jordarbeidingsutstyr, slik det gjør i gjeldende miljøprogram. Dette burde vært spilt inn i den nasjonale instruks

§ 29 Såing av fangvekst

- Det bør være mulig å kunne så også litt etter kornet/veksten

§ 31 Grasdekt vannvei i åker

- Alternativt til § 26 kunne det gis tilskudd over § 31 til gras rundt kummer.

§ 32 Grasdekt sone i åker

- Det er utkast til regional forskrift satt krav om at grassonene høstes ved slått, som gjenspeiler vilkår i nasjonal instruks. I gjeldende regional forskrift er det ikke høstekrav. Dette bør videreføres, og bør spilles inn til Landbruksdirektoratet slik at de kan gjøre nødvendige endringer i nasjonal instruks.

§ 33 Kantsone i eng

- Tiltaket er foreslått tatt ut, til tross for at mange kommuner har god erfaring med dette tiltaket.
- Tiltaket vil kunne gi en fin samspillseffekt med pollinertiltak (§ 14). Jo eldre eng, jo mer vil ofte villblomster etc. frø seg inn naturlig.

§34 Vedlikehold av fangdam

- Forskriftsteksten angir at fangdam skal være på jordbruksareal. Mange fangdammer ligger også utenfor «jordbruksareal», blant annet også arealtypene skog og åpen fastmark i AR5, selv om de fleste fangdammer mottar avrenning fra fulldyrket mark.
- Det bør kunne gis tilskudd til vedlikehold av fangdam også utenfor jordbruksareal. Dette gir også et godt signal ved nyetableringer av fangdammer, slik at det kan benyttes andre arealer enn jordbruksareal.

§ 36 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

- Hvorfor krav om minimum 5 kg tot N per daa?

§ 41 Miljøavtale

Punktene i miljøavtaleskjemaet kan med fordel spesifiseres som a1, a2 osv, slik at det blir enda enklere å henvise til enkeltpunktene.

Generelt er kulepkt b1-b3 om jordforbedrende tiltak mindre relevant i våre kommuner enn f.eks i Buskerud. Det burde vært flere tiltaksvalg som går på avrenning til vassdrag, som er den største utfordringen i Østfold og Akershus.

Innspill, kommentarer og forslag til endringer er satt direkte inn med blå tekst i utkast til miljøavtaleskjema under.

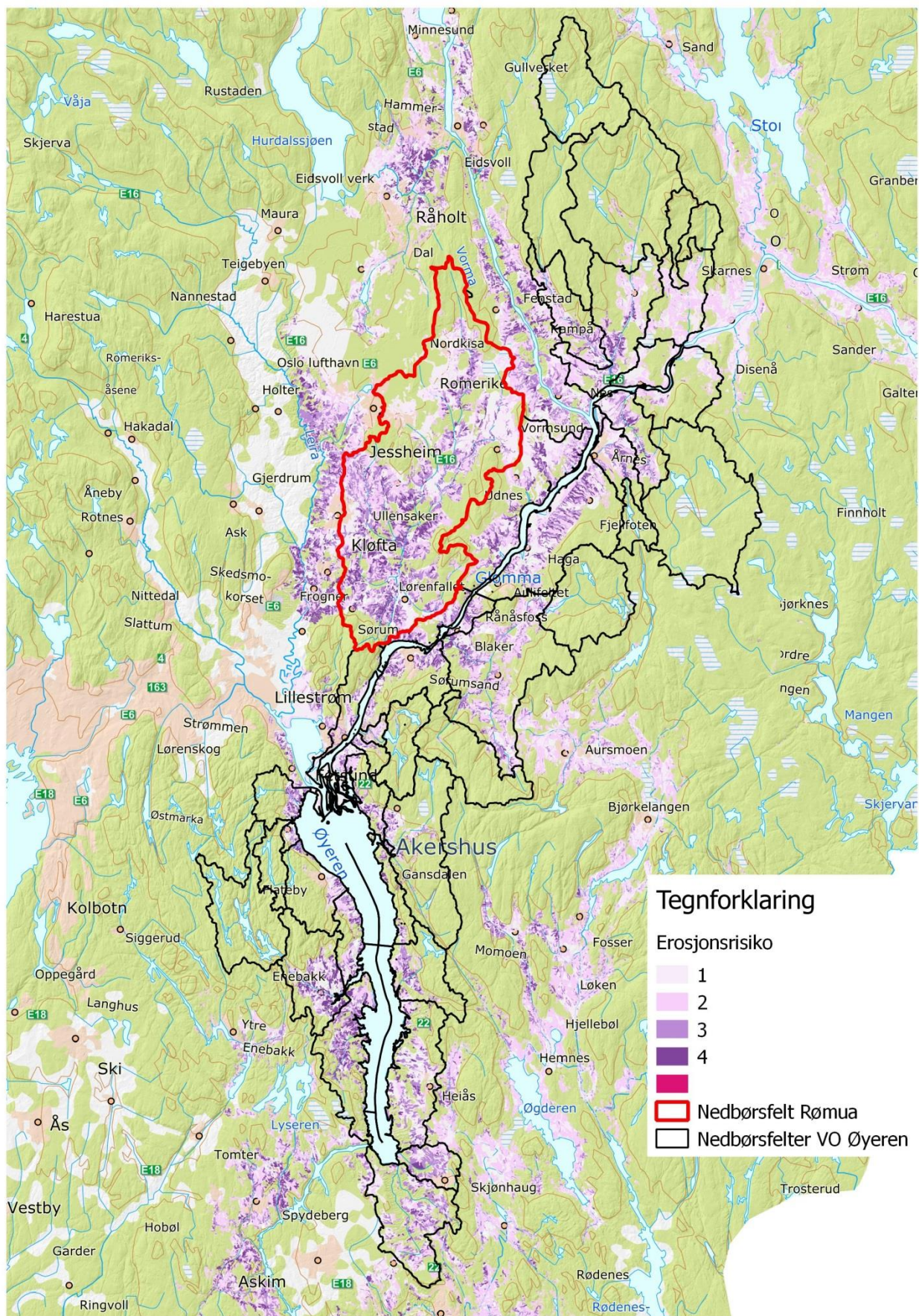
MILJØAVTALE I OSLO OG VIKEN	
a)Det skal være permanent grasdekke mot erosjon på utsatt areal:	☒ • På arealer utsatt for flomerosjon Begrepet «Flomerosjon» er forvirrende og bør byttes ut med flomutsatt, som blir brukt i nasjonal instruks. • På det laveste punktet - der vannet renner og eroderer på jorden/i bekkekanten Det må være tydelig hvilket areal man mener. Forslag til endret setning: «på lavestliggende del av jordbruksareal mot grøft, bekkekant eller innsjø (minimum arealet nærmere enn 8 meter til åpent

		vann/grøft) og rundt kummer som mottar overflatevann (minimum 4 meter gras) • I erosjonsutsatte dråg. • Grasdekke (eller stubb) på 60% gjennom vinteren • Høstkorn skal være godt etablert før innvintring. Det bør settes krav om siste sådato, eksempelvis 15. september og det bør spesifiseres hva «godt etablert» er. De to siste kulepunktene om grasdekke (eller stubb) og høstkorn skiller seg litt fra de øvrige. Foreslår å skille disse ut som eget obligatorisk a) punkt.
a) Hydrotekniske tiltak:	☒	• Årlig kontroll og vedlikehold ved behov av alle innløp, utløp, kummer, sandfang, åpne kanaler og avskjæringsgrøfter. Hva skal kreves ved kontroll? Må være klare retningslinjer for kontrollerende instans • Nødvendig erosjonssikring rundt nedløps-kummer og andre hydrotekniske anlegg der vannet graver. Forslag til ny formulering: «Erosjonssikring rundt nedløpskummer og andre hydrotekniske anlegg der vannet drenerer inn og ut». Det bør spesifiseres her hva «erosjonssikring» skal omfatte i praksis slik at dette blir etterprøvbart for landbrukskontorene. Menes her steinsetting, gras, annet?
Forslag til nytt obligatorisk punkt:	☒	Redusert fosforgjødsling under norm. Redusert gjødsling er spesifikt nevnt i den nasjonale instruksjonen under §41 om miljøavtale.
a) Redusert gjødsling		
Forslag til nytt punkt:		
b) Redusert jordbearbeiding		• Grasdekke (eller stubb) på 80 – 100 % av arealene gjennom vinteren. Kan være aktuelt for gårdbrukere som praktiserer redusert jordbearbeiding på en stor del av arealene.
b) Jordforbedrende tiltak:	☒	• Dekkvekster og fangvekster på 10 % av jordbruksarealet Dekkvekster er misvisende og er definert som den dyrkede veksten som dekker jordarealet hos Landbruksrådgivingen. Jordbruksarealet kan inkludere eng. Burde det heller stå «det åpne åkerarealet» eller «areal med korn eller grønnsaker»?
b) Jordforbedrende tiltak:	☒	• Pionerblanding for bedre jordstruktur der det er åpen åker med jordstrukturproblemer og dreneringsbehov. Ønsker mer informasjon/ veiledning om hva som er en pionerblanding, «krav» til pionerblanding, og tid før en kan dyrke noe på områder hvor dette er brukt
b) Jordforbedrende tiltak:	☒	• Tilførsel av egenprodusert kompost for å bedre jordstrukturen og øke det organiske innholdet i dyrka mark. Hva som faller inn under egenprodusert kompost bør spesifiseres. Hvor streng er definisjonen egenprodusert, kan man f.eks kjøpe fra en nabo?
b) Skjøtsel av kantsone mot vann:	☒	• Skjøtsel av kantsoner, mellom jordet og vassdrag for å begrense erosjon, redusere avrenning og avdrift av plantevernmidler. Positivt tiltak som mange har etterspurt. Det bør stå eksempler på hvilke tiltak som inngår som skjøtselstiltak. Bør det stilles som forutsetning at kantsonen har en viss bredde og sammenhengende lengde for å unngå hogst i allerede utarmede kantsoner? Skjøtsel av kantsone kunne med fordel være en egen tilskuddsordning i regionalt miljøprogram
Forslag til nytt punkt:		
b) Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel		Ta inn både § 36 og § 37 og deres vilkår?
b) Regionale miljøkrav	☒	• Arealene jeg driver ligger innenfor områder med regionale

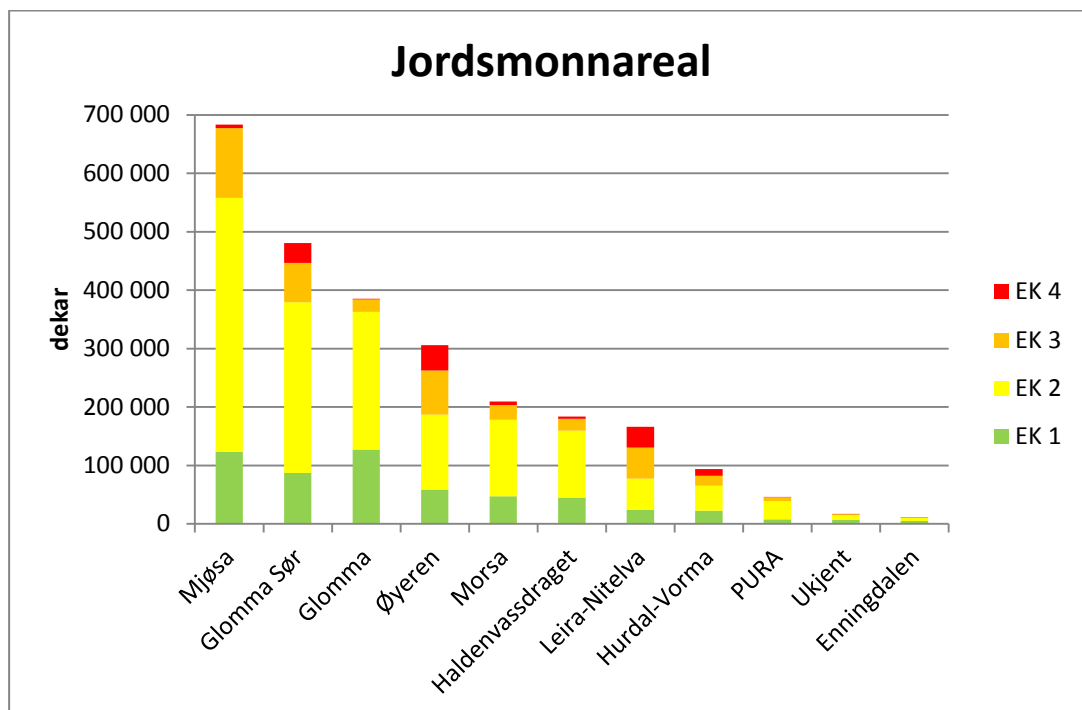
		miljøkrav. Forslag til kriteriet om at 80 % av arealene skal være underlagt miljøkrav er kompliserende og vil betinge en utregning. Vil sannsynligvis skape forvirring rundt hva man skal krysse av for eller ikke. Foreslår å fjerne dette kriteriet. Hvis det skal beholdes bør prosenten justeres ned og andelen areal underlagt miljøkrav beregnes automatisk i estil.
b) Landbrukstiltak foreslått etter vannforskriften (Tiltaksanalysene for vannområder i Vann-nett)	☒	Jeg er kjent med tiltakene rettet mot avrenning i Vann-nett for vannforekomstene som berører min eiendom, og har gjennomført de tiltakene som er aktuelle for eiendommen. Det blir unaturlig å vise til tiltak i Vann-Nett, få gårdbrukere har noe kjennskap til dette systemet. Tiltakene i Vann-Nett er overordnede og ikke målrettet på gårdsnivå. Punktet bør tas ut.

Mvh Kristian Moseby

Daglig leder vannområde Øyeren

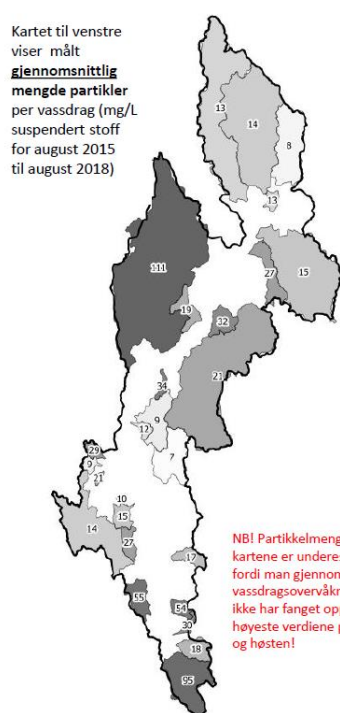

Figur 1 - Kart over erosjonsrisiko i per nedbørsfelt i vannområde Øyeren

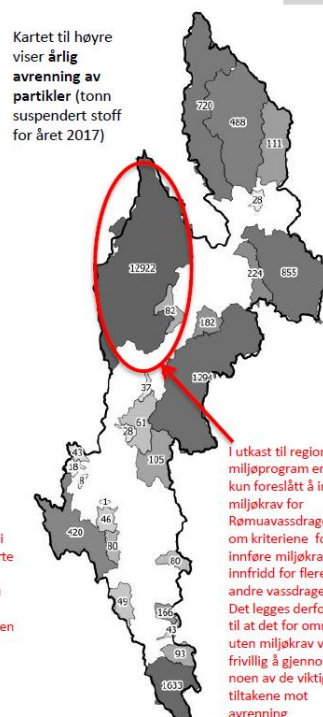

Figur 2 – jordsmonnareal per vannområde i Vannregion Glomma.

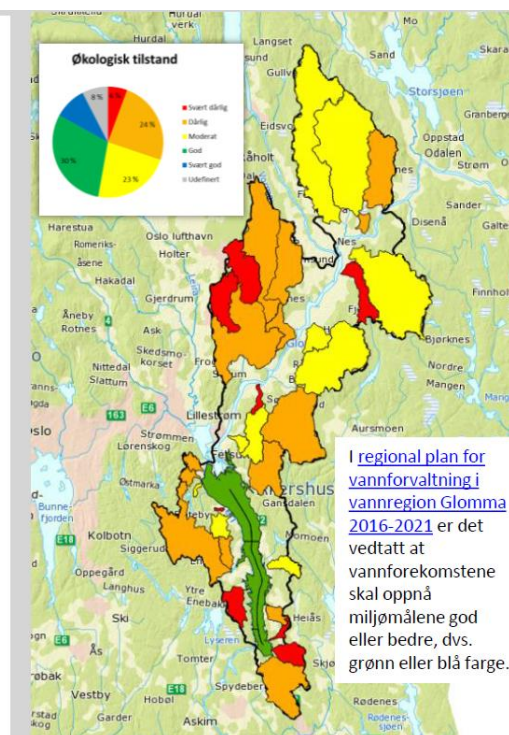
Presentasjon av overvåkingsdata, oppslutning rundt enkelte jordbrukstiltak mot avrenning og behov for tiltak i vannområde Øyeren.

NB! Partikelmengdene i kartene er underestimerte fordi man gjennom vassdragsovervåkningen ikke har fanget opp de høyeste verdiene på våren og høsten!

I utkast til regionalt miljøprogram er det kun foreslått å innføre miljøkrav for Rømuavassdraget selv om kriteriene for å innføre miljøkrav er innfridd for flere av de andre vassdragene. Det legges derfor opp til at det for områder uten miljøkrav vil være frivillig å gjennomføre noen av de viktigste tiltakene mot avrenning

Hva er mye og lite partikler i vannet

Eksempel fra Smalelva i Trøgstad

Suspendert stoff = 5 mg/L

Suspendert stoff = 12 mg/L

Suspendert stoff = 66 mg/L

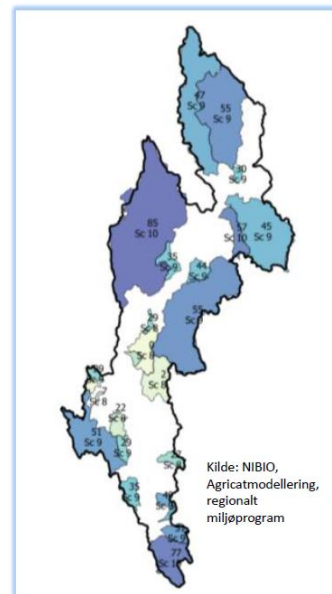
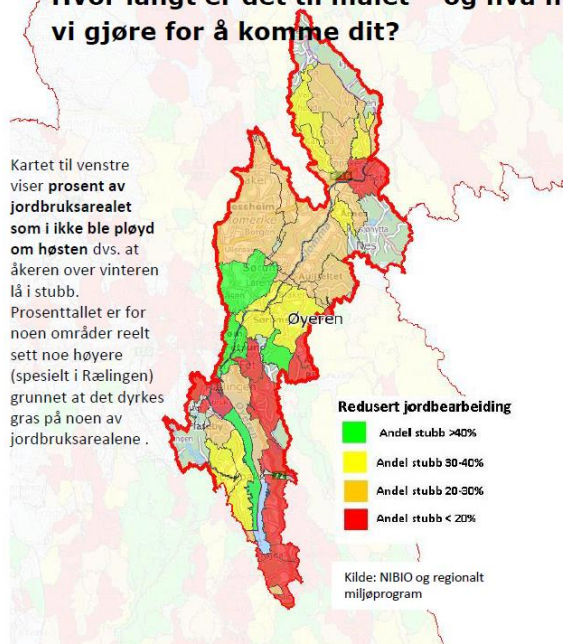
Suspendert stoff = 260 mg/L

13.04.2018

Hvor langt er det til målet – og hva må vi gjøre for å komme dit?

Kartet til venstre viser **prosent av jordbruksarealet som i ikke ble pløyd om høsten** dvs. at åkeren over vinteren lå i stubb. Prosenttallet er for noen områder reelt sett noe høyere (spesielt i Rælingen) grunnet at det dyrkes gras på noen av jordbruksarealene.

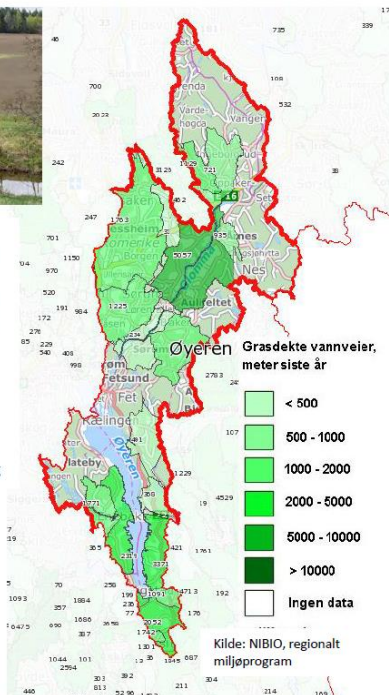

Kartet til høyre er basert på beregninger fra NIBIO 2018 og viser **tiltaksscenarier og fosfortilførsler** per vassdrag. Desto sterkere blåfarge desto større fosfortilførsler (fører til overgjødslingsproblemer).

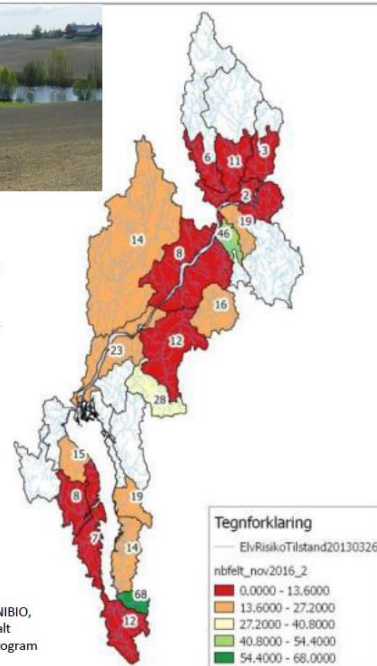
- Tallet øverst på hver flate er nødvendig prosentvis reduksjon av fosfortilførslene fra jordbruket
- Akronymet (Sc xx) på hvert nedbørsfelt indikerer hvilket tiltaksscenarie det er behov for for å oppnå miljømålet for fosfor (medregnet at det anlegges grasdekte vannveier)
- Sc 10 = alt kornareal i stubb, vegetasjonssoner langs alle vassdrag og redusert fosforgjødsling (til P-AL 7)
- Sc 9 = Sc 10 = EK 3 + 4 i stubb, vegetasjonssoner langs alle vassdrag og redusert fosforgjødsling (til P-AL 7)
- Sc 8 = Vegetasjonssoner langs alle vassdrag

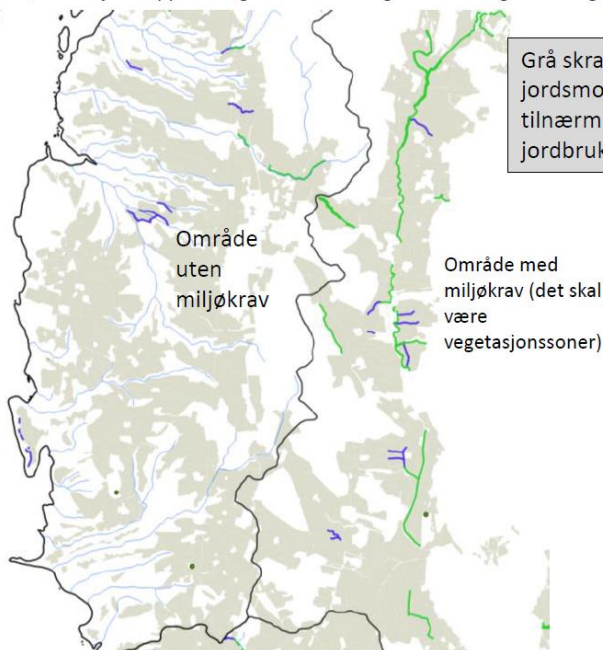
Kartet til venstre viser oppslutningen om tilskudd til å **anlegge grassoner i forsøkninger** (vannveier) på jordene. Dette er ett meget målrettet tiltak. Oppslutningen er generelt meget lav i forhold til behovet og det bør for mange av vassdragene stimuleres til at oppslutningen økes betydelig

Kartet til høyre viser prosent av potensielle steder der man har søkt om tilskudd til å **anlegge grassoner langs vassdrag**. Dette er ett målrettet tiltak. Oppslutningen er generelt meget lav i forhold til behovet og det bør for mange av vassdragene stimuleres til at oppslutningen økes betydelig

Blå linjer = oppslutning om tilskudd til grassoner i forsøkninger
Grønne linjer = oppslutning om tilskudd til grassoner langs vassdrag

Oppslutning om tilskudd til andre arealtiltak mot avrenning fra åpen åker

